

ЗУЛФИЯ

ВИСОЛ

ШЕЪРЛАР
ДОСТОНЛАР

ҒАФУР ҒУЛОМ НОМИДАГИ
АДАБИЕТ ВА САЊАТ НАШРИЯТИ
Тошкент — 1972

Рассом Г. ФРОЛОВ

Индекс
7 - 4 - 3

ЗУЛФИЯХОНИМ ҲАҚИДА

Зулфияхоним ҳақиқатан ўзбек совет поэзиясининг энг уринчоқ ва омадёр яратувчиларидан бири. Ҳамиша оригинал ва янги сўз айтиш, ҳамиша китобхон олқишига сазовор бўлиш шоира ижодига хос фазилатлардан. Зулфияхоним шеърляти ҳамиша замонга оҳангдошлиги, бугунни куйлаши ва эртани ишонгули тасаввур эга билиши, қисқаси, чинакам гражданлик, гоёвийлик ва партиявийлиги билан ажралиб туради; ижодида эгри-бугри, ошди-тушди чизиқлар йўқ, айнаш йўқ, ҳамма вақт пояма-поя юксалиш, поғонама-поғона парвоз бор. Бу жиҳатдан атоқли шоира ижоди ёш қаламкашлар учун мактаб! Зулфияхоним аввало ўзбек шоираси. Шу вайдан унинг шеърлятида Ўзбекистон бутунлигича жилваланади. Ўзбек табиати, ўзбек қалби, ўзбек меҳнаткашининг буюк дўстона онладаги бахтиёрлиги, ўзбек аёлининг ёрқин ва сулув сиймоси, дарди ва бахти, тўй ва томошаси — мана Зулфияхоним шеърляти!

Зулфияхоним шеъри — чинакам шеър. Яъни у нозима эмас, шоира! Оламини, ҳаётни образлар-тимсоллар воситасида тушунувчи ва тимсоллар воситасида китобхон дилига куйгувчи, одамзод қалбига қалин дўст, қалб торларини жаранглата олиш қудратига эга қаламкаш!

Бу жиҳатдан Зулфияхоним шеърляти грузинга ҳам, бошқирдга ҳам, озарга ҳам, русга ҳам сеvimли.

Зулфияхоним жаҳонгашта қалам эгаси. Жаҳон кезиш, жаҳон бўйлаб тинчлик ва дўстлик гоёларини тарғиб этиш сафарлари беиз қолгани йўқ. Унинг ижодида икки буюк қитъа ҳаёти, икки қитъа нафаси, икки буюк қитъа интилиши шеърйй ифодасини топгандир. Шеърлятимиз довруғини оламга ёйган машҳур «Мушоира», «Бахшиш», «Тун» шеърларини эслайлик. «Мушоира» умумсовет поэзиясида улкан воқеа бўлганини эслайлик. Севикли шоиранинг Осйё ва Африкада ҳам ўта таниқли ва ҳурматларга сазоворлиги, жаҳон бўйлаб кезганда қитъадан қитъага учганда, совет шеърининг пор-

лоқ салобатини оламга ёйган кўшларда эришилган чўққи эканлиги ўз-ўзидан аниқ.

Ҳамза мукофоти, Неру мукофоти лауреати бўлиши Халқ шеърасининг янги мукофотга, яъни Осид ва Африка ёзувчиларининг «Нилуфар» мукофотига сазовор бўлиши ҳам ҳали зикр эгилган меҳнатдан кейин, табиий. Унинг шеърини нилуфардек тиниқ, жилвали, ёрқин ва жозибалидир. Айниқса, шоира қаламидан тўкилган янги дурдоналар ўта ярқироқ ва нурбахш. Мен «Ҳарорат», «Асло унутилмас», «Дебоча» ва устоз Ойбек ҳақидаги «Қўёшли қалам» дostonини кўзда тутаман. Зулфияхоним аёл қалбининг куйчиси, она қалбининг куйчиси сифатида чинакам гўзал шеърлар ёза олган сўз устаси ҳамдир. Мен ҳозир санаган асарлар — оламга етук совет аёлининг етук ва пурҳикмат она кўзи билан, юксак шоирона кўз билан кўра олиш ўрнакларидир.

Зулфияхоним 50 ёшга тўлган кунларда Қўқондаги учрашув ёдимда. Қўқон шаҳар партия комитетининг котибаси унга ҳунар мактаби талабалари яратган сеҳрли нақшин довод ҳам қалам совға қилиб, деган эди: «Нодира ва Маҳзунаойимлар айтолмай кетган сўзларни сиздан кутишга ижозат беринг!»

Албатта довод ва қалам рамзий бир тортиқ. Лекин халқ дили ва халқ умидини тўла ифодаловчи шеъринг бир тортиқ. Зулфияхоним халқ дилидаги ўша умид ва ишончини оқламоқда.

Зулфияхоним шеъринимиз ва маданиятимизнинг чинакам фахридир. Қаламқаш сифатида, қаламқашларнинг энг олдинги қаторида қадам ташлаётган заҳматқаш сифатида, редактор сифатида, арбоб сифатида у биз учун қадри ва ўта севимли.

Маълумки, қайтариқ ва кўчирмачилик, назирчилик поэзиямиз юксалишига тўғаноқ, холос. Ёш қаламқашлар (фақат ёшлар эмас) Зулфияхоним заҳматидан, шеъринидан ўргансалар, ўрнатилсалар бўлади. Зулфияхоним ижодига янгидан-янги омадлар тилайлик.

МИРТЕМИР

ШАЛОЛА

Рарзанди, шеврикаи, бор геврок,
Мақон кур. Энг тоза юракдан.

ШАЛОЛА

Меҳнат берган олтин шодликдай,
Отилиб тошади шалола.
Шовқини илҳомдан ёрликдай,
Юракда кўтарар тарона.

Қайнайди ўзлигин йўқотиб,
Тўзитар осмонга кумуш чанг.
Қиргоққа тўлқиндан тош отиб,
Гўё у эрк учун қилар жанг.

Борлиқни тутади гулдурос,
Ҳаммани чулгайди эзгулк.
Қишдан муз олгандай ўч, қасос.
Ҳаётбахш куч бўлиб кезгудек.

Бу кучга танг қолиб офтоб,
Ташлайди камалак ёйини.
Қулайди шалола сершитоб,
Ахтариб каналу сойинни.

Югурар яшиндай, чақмоқдай,
Ахтарар канал, сой, наҳрни.
Бахтиёр ёйилар қаймоқдай,
Топганда ташна лаб багирни.

Нақ шундай:
Умрни этиб боғ,
Оқасан куй-наҳрим, кўкракдап,
Фарзандим, шеъргинам, бор тезроқ,
Макон қур, энг тоза юракда...

ҲАРОРАТ

Ҳарорат не ўзи?

Ҳарорат, ҳарорат,

Бир жаҳон оғушда сезасан ўзингни.

Тупроғнинг кўксини тутади ажиб куй, малоҳат,

Минг баҳор жамоли тиндирар кўзингни!

Ҳарорат не ўзи?

Ҳарорат, ҳарорат!

Ё меҳр маст этган кўзларнинг боқиши?

Кўксингни тоғ этган самимий мулоқот,

Минг дилда бир тонгнинг нурларин оқиши?

Ҳарорат! Минг йиллар тах-тахни тўлдириб,

Безавол ётган ҳис эмасми ҳарорат?

Асрлар бўрони илдиз-ла суғуриб

Ололмай танг қолган кучмасми ҳарорат?

Ҳарорат, ҳарорат!

Сен қуёш умрига тенгмисан,

Жисмингда минг авлод қалбининг чўғи бор.

Бир осмон юлдузни қамраган океандай

кенгмисан,

Ҳар эзгу инсонга порлаган зарранг бор?

Ҳарорат, ҳарорат!

Мен сени сезаман қонимда

Кўрганда фарзанд, дўст, қардошнинг юзини,

Сезаман ўқиган ва уққан онимда

Нур йўлдай дилпараст шеърлардан шоирнинг

кўзини.

Уйдами, куйдами, ўрмонми ё саҳро,

Қўнолгам кун кафти, ё музнинг чангали.

Учраган ҳар одам,

янграган ҳар садо

Чорлайди ҳаётнинг баҳрига қонгали,

Ҳарорат, бу сенми?

Танҳолнк туйғусин,
Замфик, худбинлик иллатин сеҳр этган?
Элни ёв босса ҳам, гўдаклар уйқусин
Ардоқлаб, тонггача ўқ ясаб, шеър битган —
Зарбдор куч сенмасми, ҳарорат, ҳарорат?
Кўраман:

тупроғим кўксида қон томир сингари
Сахрога жон бериб оқади каналлар,
Нимадир қалбимни уйғотиб, баҳордан илгари
Қўзгатар вулқондай севинчбахш илҳомлар.
Хаёлдай ним шаффоф, фусункор ним оқшом,
Атрофда ўрмонми ё анжир, олма боғ,
Раққоса — руҳларни, завқларни этган ром,
Сеторми, қўбизми, цембалми ё рубоб —
Сўзлайди дилларга халқ дилин узатиб,
Маст этар оҳанглар сеҳри-ю камоли.
Тилни ҳам билмайсан,
Қўшиғи қонингни тезлатиб,
Борлигинг иситар онанинг алласи мисоли.
Сен ўзинг сезасан қудратга, кучга ёр.
Дўст уйи — ўз уйинг,

қўшиғи — ўз куйинг.

Қайғуси қиймалаб чекасан дард, озор,
Шодлиги нурларга тўлдиран дил уйинг.
Ҳарорат, бу сенми, муқаддас, ноёб ўт, ҳарорат?
Овозлар, оҳанглар, меҳмонлар, мезбонлар...
Ким солган бу эзгу одатлар чўгини дилларга?
Йўғириб бир ўтдан, ким қайси замонлар,
Сўнг, ширин яшанг, деб йўллаган элларга.
Ҳарорат!

Бугун ҳам висолдан яшнаимиз, яйраймиз,
Юраклар,
Кўзларда,
Қонларда сен олов,

Оловки, қуёшнинг умрига баробар!
Шу сабаб, эй дўстлар!
    Кўзу қош сингари сизу биз,
Абадий елкадош,
    Тақдирдош, биродар,
Бош узра дўстлик деб аталган ҳарорат нур ялов.

ХОТИРА САТРАЛARI

Бари унутилар,
унутилар тўйлар,
Кўкда булутлардан гўё беланчак ясаб
Сени аллалаган севинчлар баъзан.
Мақсад йўлидаги заҳмат унутилар,
Ишонган кишингдан келган сотқинлик,
Ҳатто ўтган ёшлик,
Утган умр чиқар хотирдан.
Лекин севги унутилмас,
Унутилмас ўлим,
Унутилмас уйинг вайрон бўлгани —
Қолар дилда доғдай мангу сирқираб!
Унутилмас сени вайроналикдан,
Тақдирнинг зарбидан, ҳайроналикдан
Меҳрибон бир қўлнинг суяб олгани,
Нақ висол дамидай қолар ярқираб.

Унутилмас дардни эслаш ҳам оғир:
Тошкент кўчасида судралдим у кун.
Мудҳиш манзарадан оғриб нигоҳим.
Қулаган уйлардай парчаланди дил,
Қонимни тезлатди яширган оҳим.

Ҳар ёқда фарёддан оғир бир сукут
Оёгингдан чиққан сотқин бир муштан —
Кечаги осойиш ҳаёт тўкилмиш.
Севинч, орзуларга,
Ишқ, ташвишларга,
Нуқсонга ва шонга —
Хуллас, инсонга
Паноҳ чок-чокидан шу тонг сўкилмиш.

Машъум гулдурашни эшитаман гўё,
Гўё ер остидан улкан мусибат
Чиқиб тортгудай бор жонли оёгин.
Тинглайман: кийикдай сергак оналарнинг,
Рангн-қути ўчиб ота бағрига
Биқинган гўдакларнинг унсиз сўроғин.

Сергак сукунатдан мен гаранг ва лол,
Қон уришим исён,
    Нафасим фарёд,
Назарим кезувчи аланга бўлиб
Йиғлаб, сузиб юрар вайроналикда.
Меним кўҳна,
    беҳад қадрдон шаҳрим,
Аждод, авлодимга дахлсиз маҳрим
Фарзандлари қолди ҳайроналикда.

Унутилмас ҳеч вақт вайроналикдан,
Сени гирдоблаган ҳайроналикдан
Меҳрибон бир қўлнинг суяб олгани,
Сенинг музлайёзган мажруҳ жонингга,
Ҳалокатда қолган руҳ, имонингга
Қайта ҳаёт бериб офтоб солгани.

Шаҳрим кўчасида кезаман букун,
Тоғлардан тўкилган шалоладай тик,
Нурга тўлган уйлар сеҳрлар нигоҳ,
    Севинчу аламга,
    Меҳнат ва шонга,
Туғилиш, ўлимга,
    Ишқу имонга
Ватан, бахт аталмиш нурли бир паноҳ.
    У тонг, ер бағридан чиққан фалокаг
Узра кўкдан тунда тушмади бу бахт.

Вошингга қор эмас, мусибат ёғса
Суёвчинг бўлмаса мушкул ростлаш қад.

Бутун ўлка келди бизни суяшга,
Шаҳримизнинг очиқ эшикларидан.

Қуёшдай беминнат,
    Чақиндай тезкор,
Кўҳна шаҳримизда: ҳеч қуламасга,
На йиллар, на селдан ҳеч нурамасга
Меҳрдай, садоқат йўғирмасидан
Уйлар қурди Дўстлик номли Бинокор.
Давримиз кўзидай кўкка интилган
Юксак биноларнинг сон-сапоғини
Билмам, кўзга шуъла урар унга қарасам.
Тақдирига кириб тошкентликларнинг
Аҳил оиланинг фарзандларидай
Саф-саф туришадн елкадош, қардош
Садоқатда ичиб бир-бирига қасам.

Уйлар, қўшиқ каби ёрқин
    Хаёлдай баланд,
Сон минг теразадан сачраган нурни
Юлдуздай иламан ҳовучим куйиб,
Ҳали бунча дуру ёкут ва қаҳрабони,
На қизим, келиним, на набирамга
Инга тизмагандим бир шодлик туйиб.
Волга, Днепрдай,

    Вахшдай,
        Амудай
Янги кўчаларга ётган юлдузлараро
Худди эртақдаги маликалардай
Мен кечиб ўтаман оқшом, тунлари.

Биламан, бу нурлар,
Бу тўкилган юлдуз,
Шу уйларда боқий ором,
Бахт кўзи.

Тошкентликлар энди қуёш ва дилдан
Хайкалга қуяжак ташаккур сўзин.
Тошкент кўчасида кезаман,
Қалбим
Кўксим яйратади ажиб бир қудрат,
Метинлаб қўйилган элларнинг меҳри.
Бизга ва келажак тошкентликларга
Юлдузларни сочган буюк мунажжим
Дўстлик меъморининг қилади зикрин.

206456

Мен ёш коммунистман!
Асрлик зулми кўпора олган,
Меҳнаткаш оммани етаклай олган
Миллион-миллионларнинг
бугун кенжаси.

Биламан,
эртага кирар қаторга
Партиянинг тўнгич фарзандларидай,
Сара фарзандларнинг яна қанчаси!

Биламан,
Бўлади шу янги минглар сафида,
Комсомол вояга етказган кадр —
Ленинчи аталган қизим,
Ўғлим ҳам,

Ушанда уларнинг тенгқурларига,
Ёрқин коммунизм гражданига,
Кафолат бераман,
Зўр ишонч билан
Кафил бўлганидай менга рус оғам!

ПАРТИЯ СЕНГА САЛОМ!

Букун эрк байрамимиз,
севинч тўла дилимиз,
Дилда севинч тошаркан,
сенга йўллаймиз салом.
Сенинг ўзинг эрк берган,
хусн берган, бўй берган,
Тенглар қаторида тенг
туриб деймиз ассалом!

Тарихдан сўзламаймиз,
ким эдигу, бўлдик ким!
Ўзбекнинг қизларини,
қуёшга тутган сенсан,
Зулматнинг оғир тошин,
елкамиздан иргитиб,
Заҳил жамолимизни
мангу ёритган сенсан!

Озодлик мулкимиздир,
ҳунаримиз яратиш,
Сен берган янги замон,
яша, дейди, янгича,
Бошда Ленин байроғи,
дилимизда шууринг,
Номимиз ҳам товушимиз
етиб борди сенгача,
Сен берган офтобдан
баҳордай кўркка тўлиб,
Бизнинг толедай кулиб,
яшнар колхоз еримиз;
Меҳнат саройи десам,

арзир гигант Текстиль,
Кунда янги шодликни
тўқир бунда қизимиз.
Ҳар нур қизи қўлида
элликлаб станокдан,
Худди сут дарёсидай,
оқиб чиқади газмол,
Станоклар бошида
Трехгорка қизидай,
Турар тинчлик постида
бизнинг бахтиёр аёл.

Хурматой ипагидай —
асл, нафис батистга
Санъаткор қиз қўли-ла
ҳаёт ўзи босар гул.
Кийганда шимол қизи —
Баҳор бўлиб иситар,
Гоҳ Фаргона водийси,
гоҳ гуллаган Мирзачўл.

Кечаги рекордини
бугун бекор қилади,
Қаҳрамон қизларимиз
замон-ла юриб илдам.
Мана, чевар Чиннихон,
Саодат суръатига
Теримда етгани йўқ
манман деган йигит ҳам.
Терим машинасида
қизларимиз руль олди,
Ғалаба китобида
оча олди янги боб.

Грамм-граммлаб териб,
Йигиб олган хирмони,
Далаларни ёритар
кузда худди офтоб.

Юз центнерчи қизларнинг
мақтови шеърга сифмас,
Сийналарда порлаган
юлдузлар ҳар кун ошар,
Ватанни жондан севган
меҳнаткаш аёлимиз
Ижоду яратишнинг
ишқиға тўлиб яшар.

Бири бугун давлатнинг
тепасида туради;
Янги тонг ёришади
ҳар олима сўзидан,
Гўзал қизинг саҳнада,
Сен берган қанот билан
Оққуш бўлиб учади
Уланова изидан.
Муҳтарам оналарнинг
иссиқ меҳру шафқати,
Не-не етук кишининг
хонасини ёритди.
Гўдакни йўргаклашга
бахтнинг ўзи келаркан,
Азамат ўғилларни
бағри-ла баҳор этди.

Фарзандлик эрка ҳисси
жўш ураркан юракда,

Ютуқлардан сўзладик —
мақтанчоқлик эмас бу.
Эй Партия байроғи,
Сендан таълим олганмиз,
Бахтимизни меҳнатда
кўрганмиз мисли кўзгу.
Ҳар қиз янги меҳнатнинг
ярқироқ чўққисидан
Масофа, замон ўта
келажакни кўради.
Сен яшнатган тупроқда,
Сен яйратган халқ билан
Ҳур меҳнати постида
Сендай маҳкам туради.

НУР

Онам меҳр тўла дил амри билан,
Ухла, деб сўндириб кетди чироқни.
Ва лекин кўзларим олдида бирдан
Очди поёни йўқ яқин-йироқни.

Чироқсиз уйда ҳам ёруғ дил билан
Кезиб чиқиш мумкин жаҳонни бутун.
Тақдирингда зулмат қолмаган экан,
Тунда ҳам бир нурли шеър ёзиш мумкин.

Кекса кўнгли тинчиб ухласин, майли,
Чироқни ёкмадим қайта мен туриб.
Ўзи илк танитган инсон туфайли
Дилимда нур ёнар ҳеч сўнмас бўлиб.

Ўзи ўргатганди: «Замонда, элда
Ундай бизга гамхўр инсон ўтмаган.
Лисинни кўрмаган халқлар минг тилда
Доҳийга аталган кўшиқ куйлаган.

Узоқда ва ҳатто сургун, қувғинда,
Турмаларда қилча зиёдан маҳрум,
Бизнинг кўзимизга бермоқ учун нур
Кураш, фикрлашдан тинмаган бир зум...»

Мана, масофалар, зўр йиллар ўтиб,
Ўша нур менинг ҳам кўзимда қолди.
Умримдан ҳам ортар ёрқинликни дил —
Биламан, фақат шу, шу нурдан олди.

Ҳаётим, ишларим, ижодимда ул,
Отадай илгари бошлаб юрибди.
Ҳозир сиз ўқиган шеърнинг ҳам ҳар йўл
Байтида ўша нур порлаб турибди.

БУЮК ТУҒИЛИШ

Кўз илғамас дала, оппоқ пахтазор,
Ишлаб ҳоригандай сиргилар офтоб.
Пахта булутини шопириб бир чол
Куритади уни, олтинни.

Шу тоб —

Узоқ мамлакатдан келган бир меҳмон,
Нақ чол ҳузурида тўхтади мамнун.
Ота алиқ олди саломга, шу он,
Кекса юзни тутди табассум бутун.

Фасллар юкни содиқ сақлаган
Баланд қоя каби мағрур турар чол.
Соқол—пахтасидай, кумуш: кўзлари
Милтирарди кузнинг офтоби мисол.

Меҳмон сўраб қолди отанинг ёшин,
Чол қаддин ростлади гўё азим тоғ.
— Мана, Октябрга қирқ тўлди чоғи!
Мен ҳам шу ёшдаман, айт, қизим шундоғ!

Қиз ҳам шундоғ деди меҳмон тилида,
Чолнинг қўлин сиқиб сўзлади меҳмон:
— Буюк туғилиш бу! Шу ёш нафасдан
Яшариб келмоқда бизнинг ҳам замон.

Совет Осиёсин ҳар бурчида мен
Кўрдим худди сиздай қирқ ёшлиларни,
Ленин кўзларининг сўнмас ўтини
Сақлаб қолган дили қуёшлиларни!

МАРТ ТОНГИДА

Қорли тоғлар устидан тунни
Секин ҳайдаб зумрад тонг отар.
Нур изидан кирган ёш кунни
Бағри баҳор, пойтахтим кутар.

Йўлкаларнинг ойналарида
Олтин мисол ёнади қуёш.
Баҳор ва нур чеҳраларида
Дўстлар менга бўлади йўлдош.

Мана, ўтиб борар олима,
Қадамлари фикридай кескин.
Сочларида ёнади шуъла,
Нигоҳлари кезар тоғ кўксин.

Профессор деб атар халқи
Шу нозанин гўзал жувонни.
Тоғ оҳуси атаса ҳақли
Шоир шеърга ўраб бу номни.

Тупроқ қатин ўрганди узоқ,
Қоялардан, тоғлардан ошди.
Табиатнинг сирин этди фош,
Хазиначилар конини очди.

Энди шошар дарсхонасига,
Зафаридан бермоқ-чун хабар.
Сочин сочиб пешонасига,
Қуёш тўлиб шаббода эсар.

Оппоқ тоғлар қори ярқираб,
Тантанада кутади тонгни.

Тоғ пойида гигант комбинат
Қучоғига чорлар жувонни.

Олиманинг кўзларида нур,
Дили ижод ишқи-ла тўлиқ.
Тошкент узра эсиб ел ҳур-ҳур,
Қанотида келтирар қўшиқ.

Бунча гўзал, бу қадар дилбар,
Зафар билан янграган бу соз!
Бу қўшиқда, дўстим, сен ҳам бор,
Шундай олға қиласан парвоз!

ШАББОДА

Шаббода, мен сени кўрмайман,
Кўлимга тутмайман,
Жамолинг не тахлит, сўрмайман,
Жавобинг кутмайман.

Танимни сийпаган қўлингни
Кўлга бир олмадим.
Бемисол мулойим кулгингни
Кўшиққа солмадим.

Миннатсиз ороминг мисли жон,
Тасалли сезаман.
Тавсифинг тасвирлай деб ҳар он
Ранг излаб кезаман:

Сен наҳот раққоса парвози,
Ё қушнинг ҳаваси?
Сен наҳот куртакнинг овози,
Ё майса нафаси?

Сувларнинг қуёшга чўзилган
Минг ҳарир қўлими,
Юлдузнинг тупроққа умтилган
У нурли йўлими?

Ё севги нурлатган юракнинг
Жилваси бўлган куй?
Кўкракка тамшанган гўдакнинг
Оғзидан анқир бўй?

Ё паға булутнинг бевардош
Узилган этаги,

Ё кекса баҳорнинг мудом ёш
Сехрли эртаги?

Япроқни ўйнатиб ўтган куч
Сенмасми, шаббода?
Ғунча лаб очмасми сен-ла дуч
Энг эзгу аснода?

Чирмаб ол, кел, бутун жуссамни,
Энг сахий, кенг кучоқ! (
Суратинг чизмаган эсам-да,
Қалбимда очдинг боғ!

УША ҚУЁШ ПАРЧАСИ ЭДИ

Насила Содиқовва

Киз йиғинда паранжи отди,
Жизғин бўлди оловда чачвон.
Атроф тўла одамга боқди,
Нақ булутдан чиққан ойсимон.

Ойдай ёрқин йўл олди уйга,
Табассумда нурли кўзлари.
Дилни солиб янги бир куйга,
Хамон янграр нотиқ сўзлари.

Қалбидаги янги ҳарорат
Ҳаёт бўлиб элтар илғари.
Таниш тор кўчага ниҳоят
Шод отилди чақмоқ синғари.

Ўт парчани таниди ота,
Авзойини ўради булут.
Эшик шарт ёпилди,
унинг ортида
Ҳансиради ота ва сукут.

Киз шодлигин муздай уфурган
Нафрат,
қарғиш нафаси ютди.
Лекин дилда,
қонда қулф урган
Янги олов борлигин тутди.

Тўлқин урган чақмоқ ҳам ҳар чор
Яна топиб кетади йўлин —

На тўсолган суръатини тоғ,
На ютолган булутлар ўтин.

Қиз ҳам шунлай
остонасида
Турди тўниб ёпиқ эшикка,
Куёшдан узилган сайёра
Каби танҳо жигари тилка:

Ўз отаси ўгирди юзин,
Этди ўйи,
меҳридан маҳрум.
Тушунчаси нур олгани-чун
Наҳот бўлса лаънатга маҳкум?

...Ногиқ айтган оловли сўзлар,
Қиз қалбида кетди жаранглаб.
Тикка чиқди қиз йўлга, кўзлар
Бахмал юлдуз каби чарақлаб.

Чопиб кетди қиз чўғдай бўлиб,
Кулоқ солмай лаънат, фарёдга
Нур узатган қўлга ишониб
Ўзин отди янги ҳаётга.

* * *

Хиёл ҳорғин,
ўтаб хизматин
Ўтдаи ёниб келади аёл.
Парт бўлишдан қўрққан шу ўтни
Қутиб олар эшигида чол.

Қари-қартанг ва ногиронлар
Мақтаганда министр қизин,
Ўт тапидан қўрққани онлар
Эсга тушиб чол койир ўзин.

Октябрнинг кизи дер Қуёш,
Чол ҳам қалбдан билади энди:
Қизи дилин шер қилган оташ
Ўша Қуёш парчаси эди.

КЕЛИНЧАК

Муборакка

Букун тўйинг куни, севгинг шодлиги
Гўё ёш қалбингга сиғмайин қолди.
Бахтиёр ҳаётнинг илк тантанаси
Сен ўсган қишлоқни қувончга солди.

Сенга тўй совгаси, гуллар кўтариб,
Гуррос-гуррос келар дўстинг, тенгқуринг.
Янги уйда тўлиб кампирлар мамнун
Янги бахт, одатдан қизитар гурунғ.

Дарахт орқасидан суқли термулиб
Бошингдан сочаркан ой оппоқ чечак.
Севганинг ёнида, дўстлар ичида
Сени бахтли, гўзал кўрдим, келинчак!

Устингда хушбичим оқ — тўй либоси.
Сочинг ҳалқаси-ла ўйнайди шамол.
Тўйга келганларнинг кўзлари сенда
Гарчанд шу колхозда топгансан камол

Куёв тикилганда бахтиёр, мафтун,
Ғунча лабларингга чиқар ним кулгу.
Сен ваъда этдигинг бахту саодат,
Унда акс этади мисоли кўзгу.

Электр маржони нури қўйнида,
Чимилдиқ тўсмаган суратинг зариф.
О, ёшлик, порлоқсан, гўзалсан, гулсан
Сенинг таърифингга қаламим заиф.

Янги давр яратган ёр-ёр авжида,
Қадаҳда жимирлар лола ранг шароб.

Товусдай хиромон сузар раққоса,
Яллага жўр бўлган танбуру рубоб.

Умрда бир бўлур бундай тантана,
Борлигинг кўз бўлиб боқасан унга.
Биламан, истайсан ўтмаса бу дам,
Хотима бўлмаса шу ажиб тунга.

Эрка қиз, бу ажиб тун орқасида,
Заррин саҳифали саҳар кутади.
Ҳаёт китобининг илк varaгини
Толенинг кенг очиб сенга тутади.

Ҳали муҳаббатнинг баҳори олдда,
Олдинда ёш ҳаёт, ранг-баранг фасл.
Умрингиз хушчақчақ, иноқ бўлади,
Бунга ёниб турган кўзларинг кафил.

Шу кўзлар юлдуздай абадий кулсин,
Баҳор йўлларингга тўшасин чечак. ☺
Шу ёшлик, шу чирой, умринг баҳори,
Сарғайиш билмасин, сулув келинчак.

Севаман нурларда пати ялтираб,
Оппоқ кабутарлар қилсалар ўйин.

Тўзони ювнлган барглар шамолда,
Рангини кўз-кўзлаб қилганда ҳузур,
Ҳозир тинган ёмғир томчиларида,
Олтин япроқларда ёниб тоза нур —

Гавҳар маржон каби ялтираб турса,
Мени ҳам ўрайди шеърий ҳаяжон!
Қуёшни қаршилаб чпқиб айвонга,
Нурларга кўмилнб юраман шодон.

Севаман олтин куз, севаман жондан!
Товусдай безанган дарахт, богларни!
Ёмғирли оқшоминг, қуёшли тонгинг,
Ҳаёлга чўмганим гўзал онларни!

ОЛТИН КУЗ

Севаман, олтин куз, севаман жондан,
Атлас табиятли гўзал чоғингни.
Дарахтлар либоси ранго-ранг, гулгун
Кўзни эркалаган чамаи боғингни.

Севаман, ерларга рангдор япроқлар,
Юмшоқ ва ранг-баранг гилам тўшаса,
Гул тергандай териб барг қизалоқлар,
Қушлардай гурпанглаб яйраб ўйнаса.

Далада пахталар кумуши порлаб,
Момик юзларини қуёшга тутса.
Теримчи чечанлар этаклаб, қоплаб
Тоғдай хирмонларга келтириб тўкса —

Мен беҳад севаман! Енгим шимаряб,
Қизлар орқасидан юраман мен ҳам.
Кенг водий қўйнида кўксим қабариб,
Яйрайман, нашъага тўламан бу дам.

Симоб тўлқинлари тутиб осмонни,
Муттасил ёмғирлар зериктирса ҳам,
Кумуш булоқларнинг сувлари сокин,
Қушлар инларига кириб олса ҳам,

Мен ғамгин боқмайман, кўнглимда баҳор,
Олтин япроқларга қараб толмайман.
Ясан келинчақдай ҳар бир дарахтни
Севаман! Нигоҳим уза олмайман.

Булут чодирини йиртиб, мўралаб,
Чиқса қуёш, кўкка бўламан мафтун,

Табиат-ла кирганда баҳсга.
Очиқ кўзин кўкка тикканда,
Кўринади куппа-кундуз ой,
Идрокини сувга тикканда,
Электрга айланади сой.
Тақир чўлни қилади бўстон,
Унинг исми уста пахтакор.
Биласанми, ҳар тонг-ла элга
Рапорт бериш билан бахтиёр.
Қара, унинг кўксида Юлдуз,
Меҳпатндан бўлмиш Қаҳрамон.
Сен-чи, нечун чодир нчида
Қолиб кетдинг азизим, ҳамон?
Айт-чи, дўстим, юзинг яшнриб,
Паранжигга ўраб қўйган ким?
Юлдуз каби ёнган кўзингни,
Эрк нурдан маҳрум қилган ким?
Жоним, ўтмиш чодирин нрғит,
Тонгдай яшна эркилларга хос!
Танҳоликни абадий тарк эт,
Хур дўстларинг билан қадам бос!
Бу парданн ташласанг агар,
Ойни уялтирар юзинг бор!
Тунга боқсанг тунни ёритар
Юлдуз каби ўтлн кўзинг бор!
Бу пардани ташласанг агар,
Кўкрагингга тегади офтоб!
Сенинг ўзинг таратган нурга
Душманларинг бермай қолар тоб!
Ташла ғафлат чодирин, дўстим,
Биз билан юр, оппоқ — оқ тонгга!
Ўзинг гулдай яшнаб, ишла-ю,
Юртингни ҳам ўрагин шонга!

ПАРАНЖИСИНИ ТАШЛАМАГАН ХОТИНГА

Кундай оппоқ йўл ўртасида,
Кутмаганда учратдим сени.
Очиқ, бахтли қизлар сафида,
Бу юришинг ранжитди мени.
Узоқ ўтмиш бўлиб кўриндинг,
Савол билан келдим қошинга:
Мен ташлаган паранжини сен
Нечун олиб солдинг бошинга?
Қайда экан бу қора сарқит,
Сақлаб қолмиш қайси ифлос қўл?
Тушунчангни туманга ўраб,
Сени қилмиш паранжнга қул!
Сенинг эркинг, ҳаққинг ўғирлаб,
Ироданга занжир солган ким?
Эрк макони бўлган ўлкада,
Нечун қолдинг тутқунликда жим?
Нечун, нечун азиз бошингни,
Уз юртингда эгиб юрасан?
Ҳурлигингни кўлингдан бериб,
Паранжнга кириб юрасан?
Биласан-ку бизнинг ўлкада,
Аллақачон тутқунлик битган!
Озод, эркин қизлар таърифи,
Шон-шухрати оламга кетган.
Қара, шунча озод хотин-қиз,
Сендан камми ҳусн бобида?
Ҳар бириси бир ёрқин юлдуз,
Ярқирайди эрк осмонида.
Кремлда кенгаш қуради,
Прагада тушади рақсга.
Измига тоғ кириб юради,

ҚОР

Олча гули баргидай,
Уйнаб, учиб ёғар қор...
Ажаб, қорга қарайман,
Кўзнмда яшнар баҳор.

Дарахтларнинг шохида
Қор яшнайти худди гул,
Қия тепаликларнинг
Яхида ярқирар ул.

Чана тортган болалар
Телпагида паға қор.
Кийқириб ўйнашида,
Шодлигида бор баҳор.

Баҳор етилар — қорда,
Дам олган ер тўшида.
Баҳор кезар — инида
Ухлаган қуш тушида.

Шоликор, пахтакорнинг
Режасида бор кўклам.
Кумуш либосда яшнаб
Ҳаёт қайнаган ўлкам —

Ёшу қариси бари
Дилида қордан виқор.
Олмосдай қор тагидан
Кулади кўркам баҳор.

ТИНГЛА, БУЛБУЛ

Булбул сайрар, ирмоқ куйлар, ўйнар ел,
Ҳамма ёққа нур тўлганга ўхшайди.
Ширин куйга тўлиб кетди маъсум дил,
Севги унга ёр бўлганга ўхшайди.

— Тўхта, булбул, мен куйлайин, жон булбул,
Сен тинглагин қалбимдаги торимни.
Баҳор десам, рашк қилмасин чаман гул,
Юрагимга кириб олган ёримни.

Мен ёр севдим, ишқ ўради ўйимни,
Эрка дилнинг тўлқнига қулоқ сол.
Сен бийронсан, лекин менинг куйимни
Кўрки бўлган садоқатдан сабоқ ол...

ДАРАХТ

Бир дарахт турарди йўл чеккасида,
Шамол урар эди уни муттасил.
Аввал кўк, сўнг заъфар-хазон тусида,
Кўркини йўқотди... ҳамон урар ел.

Қургади, букчайди курашда танҳо,
Зилол қонларидан қолмади зарра.
Шамол, шамол саваб қўймади аммо,
Илдиз-ла йиқилди охир бир зарбдан.

Энди ел бўшликда кезар дарбадар,
Танҳо қурбонининг қақшашин излаб...
Биламан, дарахтдай қуласам агар
Менинг ҳаёт боғим қолмас ҳувиллаб.

ҚАНИ САЛОМИНГ

Ер узра тонг отар оқ нурга тўлиб,
Қучогида кундуз, иш, кураш, шодлик.
Азизим, тонг сенинг саломинг бўлиб
Бошланарди, қалбга солиб рўшнолик.
Нега унут бўлди, бугун саломинг?

Ассалом алайкум, деган каломинг,
Офтобни кутган ерсимон кутаман.
Жисмимда, атрофда, қаламда номинг,
Ҳар не билан бандман, қулоқ тутаман
Қани, эй ноёбим, сенинг саломинг?

Қуёш қанча қадим, лекин жилосин
Миллион йиллар тўкиб бўлмас у адо.
Меҳр дуо учун саналиб осий,
Соғинч, интизорлик ҳамроҳ бир гадо
Сингари кутаман иссиқ саломинг.

«Ассалом алайкум», иззат, табассум,
Қанча юраклардан ўқийман ҳар кун.
Нақ кундуз осмонни титган мунажжид.
Қаби мен излайман ўзим берган ун,
Хасисим, сен зое кўрган саломинг...

Булутми, бўронми, қишми, баҳор, куз,
Қуёш тарк этганми кўҳна одатин?
«Ассалом» қуёшдай сеҳргар бир сўз,
Ундан зўр калид йўқ дининг бисотин!
Наҳот меҳр истамас сенинг жамолинг?
Қани, эй азизим, бугун саломинг?

Учиб кетди полопон қуши,
Уя бўм-бўш қолди қорайиб.
Пар остида сирқирар тўши,
Кўз олдида дунё торайиб.

Мунг-ла сўроқ ташлар ҳар тараф,
Мағрур боши ботди бўйнига.
Чағалари жуфт қанот боғлаб,
Шўнғиди кенг ҳаёт қўйнига.

Ютмоқ бўлиб уя ҳувиллар,
Чағалари ўрнин силар тўшлари,
Еллар чағ-чуғидай туйилар,
Қувонч бериб сийлар тушлари.

Осмонда бир тилим ҳандалак
Мисоли муаллақ сариқ ой.
Отадан ажралган фарзанддак,
Тақдирнинг зарбидан қадди ёй.

Ҳайдар у, неча тун, кундузни,
Ярқираб чарх урар тўлиной!...
Фарзанд ҳам тиклайди ўзини
Ва кўкси минг бахтга бўлар жой...

ХУСУМАТ

Уйқу ўмраб олиб тупроқни,
Танҳо ҳоким бўлиб юрибди.
Лекин кўзимдаги чироқни
Ўчиролмай заиф турибди.

Ишга солиб бутун ҳунарин,
Ҳамма
ёққа сочди сукунат.
Барча товуш, барча нурларин,
Барча кеки, барча хусумат—

Зулматинн устимга уйиб,
Бардошимга боқади ҳайрон.
Кўрпаларин бигиздай ўйиб,
Мен этаман қурганин вайрон.

У бир ўзи қилар томоша,
Кундузлардан яширганимни,
Гоҳ аламинм киприклар оша
Қўрғошиндай тоширганимни...

СУҚ

Утган кунларимга келар суқ, ҳавасим,
У — менинг қуёшдай ёшлигим.
Утган тунларимга келар суқ, қавасим,
У ойдин шодлик, бебошлигим.

Думбуллик, жамол ҳам, бокира хаёл ҳам,
Уктамлик, эркалик, жасорат.
Севгидан мастлик ҳам, ҳижрондан беҳол дам,
Ғафлатдан вайронлик, қаноат.

Долгали туйғулар оловли тўлқини,
Хилватлаб етаклаб юрганда,
Қонингнинг, қалбингнинг бахтиёр шовқини
Ақлингни кишанлаб турганда;

Офтобни хиралаб, қуёшдай кулган он,
Уйлаган эдикми, жаҳонни?
Энди-чи, ўй, ишинг, шодлигинг бор жаҳон,
Баҳордай не ёқар бу қонни?

НЕЧУН ТАЪНА

Эй сен, баҳорига куз бўлгур йироқ,
Нечун таъна ажин ҳақида?
Ахир, чўлмас ҳосил ўрилган тупроқ,
Ажин — жўяк ҳосил тагида.

Ажин мунг, зор эмас, эмас нур, қўшиқ,
Ялли тўйда ўтмайди умр.
Зотан, фасл билан ҳеч ишимиз йўқ,
Зарурини кашф этади дил.

Сен ўзинг фарзандинг ҳуснин асири,
Бетоқатсан кўрмасанг кунда.
Шудир ажинини сезмаслик сири,
Таранг жамол қизда, ўғилда.

Ажининг мунча тез уруғлайди деб,
Эркатойи, қилма сен таъна.
Бу — дадил қадамли авлодидан зеб,
Бу — аждоддан дурдай анъана.

КУЗГУ ОЛДИДА

Нега сени яратдилар экан,
Бундай шаффоф тоза жисмдан?
Нега сенга ўрнатдилар экан,
Маккорликни жоду тилсимдан.

Сен ёшликни этганигда акс,
Ивирсиймиз кетмай ёнингдан.
Нари жилсак берухсат, бебахс,
Изсиз сидирасан ёдингдан.

Қонда югурганин сезгандим,
Баҳор каби ёрқин ҳисларни.
Сен бўлмасанг, унутар эдим,
Манглайимда ётган изларни.

Безбет, сотқин, рақибдай боқиб,
Соласан бор нуқсим юзимга...
Қани, руҳим китобин ўқиб,
Сўзлаб бер-чи, қайта ўзимга!

СОҒИНИБ

Шу кунларда баҳорга зорман,
Навжувонлик ўти танда йўқ.
Куз сингари заъфар рухсорман,
Мевалар ҳам шохлардан узуқ.

Шу кунларда баҳорга зорман,
Тан-хасталик эзади руҳим.
Танҳо эмас, қаторда борман,
Яна нени излайди суқим?

Шу кунларда баҳорга зорман,
Шаффоф, ёрқин куй тилар кўнгул,
Яхшиямки, қаламга ёрман,
Сўзлаб турар бор дилимни ул.

Шу кунларда баҳорга зорман,
Ўз баҳорим каби бемисол,
Баҳор қайтмас, ёнувчи қорман
Ё нуноқ қўл бутаган ниҳол.

Шу кунларда баҳорга зорман...

ЯНА БАҲОР ҲОКИМ

Баҳор келди қишни, ланжликни ҳайдаб,
Ҳаммаёққа сочди сирли латофат.
Булутни майдалаб, нур ичра яйраб,
Еллардан юлқилаб олди қаноат.

Дарахтлар ялтираб, бўртди ҳар куртак,
Сайроқи қушларни келтирди менга.
Дафъатан тўкилган ёмгир ҳам дурдек,
Кузсифат ҳеч кимни қувламас инга.

Шошқалоқ чечаклар боқиб қуёшга,
Бахтиёр диллардай ичди ҳарорат.
Қуёш нури ўхшаб мунис йўлдошга,
Ҳатто ётоқларда бахш этди роҳат.

Бокира ҳис каби шафтоли гулда,
Ним пушти боқиши — нақ қиз чеҳраси.
Кибор гилосларнинг новдаси дурда,
Серҳавас онадай толмай силласи —

Безатди борлиқни она табиат,
Менинг қалбимни ҳам чиқармай эсдан.
Нурга кирди узоқ ёшликдаги бахт:
Уйғонди дил, қалам ўтбардор ҳисдан.

Инсон, қуш, гунчалар қатида қўшиқ,
Қўшиқ осмон бўйлаб ёйилган, аежда.
Баҳор жавлон уриб сочади уруғ,
Қуёшдан чўзилган нурли ҳовучда.

Сув оларди ерда, кўкда янги бахт,
Шодлик оғушида нур кафтда дунё.

Эй воҳ, ёв келгандай қулади бу тахт,
Ют, ўлим ютгандай нақ қора рўё.

Бир нафасда ёпди қор оқ кафанин,
Ҳамма новдаларда сўлгин гул қолди.
Қўлга олмай ақал тўнгич фарзандин,
Шундай, барча дарахт бирдан тул қолди.

Сабрли ва мушфиқ она табиат
Мунгли сукунатда боқар тунд, абгор.
Тангриси — қуёшдан тилар ҳамият,
Барча фарзандига излайди мадор.

Шамол бўлиб силкди дарахтдан қорни,
Ҳар эгик гиёҳни кўтарди ердан.
Битталаб шимирди ҳар томчи зорни,
Илиқ огушлади борлиқни бирдан.

Шаҳиди устида чекмади фарёд,
Ҳар илинган жонни олди ардоққа.
Зилол, пушти, қизил... минг рангда ҳаёт
Қўшиқ, гайрат бўлиб кирди тупроққа.

Яна баҳор ҳоким! Эй тангрим — ҳаёт,
Кўзим, қоним, куним, умиддаги куч,
Қалам деҳқониман, ором, ланжлик ёт,
Либосим, номусим, шоним бўлиб куч!

ОЙДИНДА

Чарх тўлганда ой кўкда
Боғчада бўлганмисиз?
Ним мовий шўъла кафтда
Дунёни кўрганмисиз?

Жилиб-жилмас тўлин ой,
Булут хаёлдай енгил,
Ой анҳорда қулун той,
Гилосда шиғил-шиғил.

Яхлит ойнадай бўлиб,
Ҳовузга ёйилган у.
Эгилсам — тубдан тўлиб
Ўзим чиқдим рўбарў:

Атрофим тўла саф-саф,
Минг-минг юлдуз ора ман.
Барин сидирға чайқаб,
Ерга судраб бораман.

Ерда: новда, гул, барглар,
Акси кашта сингари.
Сел унутган кўлмаклар
Мисли ойнинг сингани —

Ёнади парча-парча.
Шабнам нақ ел сочган чўғ.
Ҳар нурда шодлик қанча,
Ҳар соя сирга тўлиғ.

Сайҳонлар нақ нур майдон,
Уйқуда барча товуш.

Инида ухлар нодон,
Латофатни сезмас қуш.

Ўзимга ташлайман кўз:
Кўксим, қўлимда шўъла
Осмонга тутаман юз,
Ел силар ёғду қўл-ла.

Эҳ, умр ярмин ютиб,
Утган тунлардами айб?
Энди бу кўркни тутиб,
Кундузга бермасам ҳайф?

ОЛМА

Шуълага қорилган сув оқар балқиб
Келажакка йўлдай тиниқ, сержилва.
Ҳай қиз, тўлқинида келади оқиб
Бир олма, ариқнинг лабидан жилма!

Тўлқин симоб кафтда ўйнайди уни,
Бир юзи ним пушти, бир юзи тарам.
Тарасанг тара-ю, тегирмон сувни,
Тутиб ол, сўнг пушмон бўлмагин сен ҳам.

Ҳалқа-ҳалқа тўлқин оқизиб кетар,
Ортидан афсус-ла, боқиш беҳуда.
Бахт ҳам худди шундай:
   курашган етар,
Лекин, пишиб, оқиб келмайди сувда...

ЎҒЛИМ, СИРА БЎЛМАЙДИ УРУШ

Тўлишарми ўлкада баҳор,
Қуёш кезар осмон кўксига.
Қалдирғочлар қанотми қоқар,
Ундан соя лаби устида.

Мана, ўғлим лаби устида
Қалдирғочнинг майин қаноти.
Успириним тоза кўксига,
Кунда ошар янги ҳис тотти.

Бўйи ошиб кетди бўйимдан,
Боса олар кўксига бошим.
Севгим қуриб берган уйимда,
Ўсди менинг катта йўлдошим.

Юрак тўла шодлик, меҳр, бахт,
Унинг кўзларига боқаман.
Нигоҳидай тиниқ ва ёрқин
Орзу тўлқинида оқаман.

Орзулари қалбимга зийнат,
Ҳаётидир кўзим қораси.
Укинаман, баъзида фақат,
Ёнида йўқ, унинг отаси.

Уруш! Номинг ўчснн жаҳонда,
Ҳамон битмас сен солган алам.
Сен туфайли кўп хонадоида
Ота номли буюқ шодлик кам.

Юлдинг ота демак бахтинн,
Жуда мурғак гўдақларимдан.

Яхши ҳам бор шундай Ватани,
Далда бўлди юракларимга.

Ота бўлиб солдим мен йўлга,
Она бўлиб меҳримга олдим.
Мана, юртга ўғил ўстирган
Бир давлатманд бой бўлиб қолдим

Қанча ишонч, умид бахш этар,
Ҳам Ватанга, ҳам менга бу дил,
Қоя каби ёнимдан чиқиб,
Суян,— дейди,— кифтимга дадил.

Мен онаман, менинг юрагим
Фарзандларим қувончига кон.
Дил орзиқар, баъзан тилагим
Ваҳималар ўраган замон.

Йўқ, урушнинг номи ҳам ўчсин.
Менинг ўғлим керак ҳаётга.
Истамайман, унинг дудлари
Қўнсин лаби узра қанотга.

Бас, бас, эзгу оналар қалби,
Яшай олсин беҳавф, бахт билан.
Меҳнатимиз, газаб, севгимиз
Тинчлик, дейди бутун халқ билан.

Қўкрак сути ва меҳнат билан
Биз жаҳонга берганмиз турмуш,
Она қалби оёққа турса,
Ўғлим, сира бўлмайди уруш!

ФАРҶОНА ИЛҲОМЛАРИ

Кудайың Бүгін пенен Күзгүдөй мон;
Көксөк мон колор илгүз йезиш..

СУРОҚЛАЙДИ ШОИРНИ ШЕЪРИМ...

Янги туғилган сой лабида яйраб,
Табиатга уйгун ўлтирамизми хуш.
Биздан минг тош юксак тоғларни ўраб,
Мени қучган борлиқ гўё фаромуш.

Ўйларим кезади Шоҳимардонда...

Ҳозир:

бир қучоқ гул, дилда эҳтиром,
Қўтарилдим шоир ухлоқ юксакка,
Устоз руҳга шеърим,
Шоҳимардондан қалам ва илҳом,
Шаҳимардондан бош эғиб турдим мен
якка.

Мен якка.

Шоирдан ўзгаси унут...

Долгали асримиз шонли йилларин
Тўлқинида гўё оғир бир сукут.
Тингладим Ҳамзанинг тирик юрагин.

Барча шеърин бирдан ўқидим гўё,
Барча мусиқаси бирдан этди маст.
Туман, чанг, гулдурак жала ва зиё
Қўйнида серташвиш боқди баланд-паст.

Назаримда: Ҳамза ниҳол теракдай,
Иродадай, ҳақдай, интилиш бўлиб,
Эгик қад, ночорга синмас тиргакдай
Юрар илҳом,
кураш, ўйларга тўлиб.

Назаримда: уйчан,
тетик ўт нигоҳ
Шеър терар атрофдан,
борлиқни куйга
Солар, ҳур қанотли, мулки инқилоб
Янги қўшиқ кирар ҳар фақир уйга.

Қўшиқ ўтли издай қолар ёнгали,
Қўшиқ янги чинор кўчатисимон,
Келинсимон қолар илдиз ёйгали...

Туғён чангалида сир Шоҳимардон...

Шоир юрар тоғлиқ чиройга шайдо.
Лекин чимирилган қош,
кенг петионадан

Боқар янги дунё:
кураш,
ўт. нидо:
— Ленин нури ёнсич ҳар хонадонда!..

Ленин нури оққан шеърдай ёрқин дил,
Мақбарадан оғир, ғамгин чиқаман.
Атроф нур қўйнида, куй учар енгил,
Шоир орзусидай паст-баланд чамап,
Ҳамза шеъри каби шу ерли сулув
Тўп сайёҳга сўйлар қайгули дoston.
Тинглар узоқ-яқин:

қай қўл,
не огув
Нурнинг оқимига ташлади арқон...
Сўнг қиз сайёҳларни музейга бошлар.
Музейда: на қадим мумёли жасад,
На сарой, тахт учун кесилган бошлар,

На қалқон бор,
на бир шоҳона ясан.

Бунда: Ҳамза,
Совет
ва Шоҳимардон.
Шоҳимардонга илм, мактаб, маърифат,
Совет қонунича — ер олсин деҳқон,
Совет қишлоғида гулласин санъат.

Ҳамза — қўшчиларнинг қизгин баҳсида,
Ҳужум гулханида нутқ сўзлар шод.
Куйбишев ёнида,
кураш постида
Ҳамза қўшиқ тинглар, шеър қилар ижод...

Ажнабий сайёҳлар тинглаб ҳикоя,
Суратлардан ўқир жанг тўла китоб:
Зулмат, хурофотдан эркин ҳимоя,
Ўзи
Осиё-чун буюк инқилоб...

Бунда Ҳамза!
Бунда совет Шоҳимардони,
Ҳамзага фикрдош,
жангдош содиқ дўст,
Халқ ғазабин сели, нафрат бўронин
Қаърида ютилди фитна номли мушт.
Лекин тупроқсимон авлод ва авлод
Қалбида қолади нақ сўнмовчи ўч,
Мана бу эзгулик,
виждондай қурбон,
Аршидан қуламас Олой каби куч —

Ҳамза Ҳакимзода!

Сулув овози,
Зилзиладан сўнгги ғулувдай тинди.
Гўё ҳамма дилдан фарёд парвози
Алам, сукут бўлиб хонага инди.

Гўё жанглар ўтган жароҳатли ер,
Гўё қора чақмоқ уриб кетган тоғ.
Гўё ҳалокатдан ҳайрон бир тақдир.
Қўлида сўнгги шеър,
лабда алвидо —

Бўлиб боқар жасад суратдан.
Девор
Довулга маёғин бермаган денгиз
Сингари чайқалар,
Яширин ёш қатор
Кипригида ёниб ҳазин сўзлар қиз...

Мардлик, мангуликдан нақл этди сулув...

Кўзларим кезади Шоҳимардонда...

Шоир дили ҳозир тўккан шеърдай сув
Тоғ бағридан силжиб қуйилар сойга.
Сув тошлар тагидан, қоя бошидан
Томар суюқ шиша каби муз, шаффоф.
Нақ қўл-ла, тутгудай тоғ қуёшидан
Куйиб кетар дейман қўлимда китоб.

Йўқ!

Ҳар нур томирида ором тўкилар,
Ҳар хилватда лагерь,
сайҳонда ҳордиқ.

Қорлар кўрпасидан нафис гул кулар,
Ҳамзаобод бўйлаб юрар ҳур шодлик.
Қалбим сўроқлайди Шохимардондан...

Тупроқ!

Бош эгаман ҳар бир заррангга,
Лекин таъна билма, дил қилса сўроқ.
Кўксинг жой инсонга,

хоин,

кун,

тунга,

Меҳр, дард, қудратнинг даҳоси сиёк

Мудом уйғоқсан-ку,

уйгсксан мудом!

Наҳот шоир, сенга эди ёт тақдир?

Ёки ҳиммат, шафқат эзуликка ром

Опадай, меҳрдан гоҳ-гоҳ сен басир?

Нечун ёрилмадинг ёв оёғидан,

Қаърингга ютишдан қилдингми ҳазар?

Бўрини ҳайдаш-чун ҳаёт боғидан

Бўримас, жасур, соф қўл керак баъзан.

Тоғлар!

Бўй ўлчашга ўчдай туриб тик,

Пешонам олдидан кўкка чўзиб бош,

Нечун тўсмадингиз мисоли қалқон?

Истайсиз елкада ухласа қуёш!

Кўрқоқ подшонинг тош кўрғонидай,

Қармидингиз ерда кўчганда бўрон?

Шеъриятга ваҳшат чанг солганида,

Нечун ўсмадингиз мисоли қалқон?

Ҳазима вақт бедор сув!
Куйдор шалола!
Сен бу тупроқда жонсан,
ҳаётсан,
қўшиқ.

Қўшиқ булогини қилиб ҳимоя,
Нечун кўкка ўрлаб бўлмадинг тўсиқ?
Оқ сув билан Кўк сув икки қўл бўлиб,
Оқ сув билан Кўк сув қирғоқни бузиб,
Нечун оч гирдобда ютмади ёвни?
Қадрдон чинорлар кемадай сузиб,
«Аврора» бонгидай нур қўлин чўзиб,
Соҳилга элтарди у беаёвни!
Шамол-чи!

Жаҳонда энг дайди еллар,
Осмон қулаб қолди ғафлатда наҳот?
Нега жар солмадингиз!
Тошлар,
харсанглар

Ёғилмас эдимиз ёвга нақ фарёл?
Чўққида,
этакда,

горда ухлоқ тун.
Уйғониб кетгандир бу фалокатдан?
Тонгда,
даҳосидан жудо, бағри хун
Халқ ларзага келди зўр ҳалокатдан...

Гуссали хаёлда атроф кезаман...

Ана, эл ҳордиғи теварагида
Минг йил илгарндай тоғ, тош ҳукмрон,
Лекин янги уйлар деразасидан
Тўрпардалар паға оқ булутсимон

Гулдурак, қуёшга ҳилпираб боқар,
Соғлом, кучга тўлган Ватан ўғлидай.
Беғулу чиройи кўз-кўз қилгудай
Ҳамзаобод сойлар сатҳида оқар.

Томчилар, нақ кичик қуёшдай чақнар,
Ҳатто гўдак кўзи каби ҳар чечак
Маъсум, дадил боқар тоғ этагидан,
Ҳаёт гўё қайноқ тоза бир юрак.

Бутун мамлакатнинг қалбига ҳамзарб
Яшнайти шу бир кафт жанг, шон тўлиқ ер.

Меҳр чўққисида ухлайди Ҳамза,
Мамлакатни бедор кезиб юрар шеър...

Ҳамза номли колхоз, Ҳамза мактаби...
Эл қайта тирилтиб олди бағнрга.
Шоирни ўлдириб сўнги кўприкни
Бузган қотиллари ботди қаърга.

Бутун табиатда, дилда ором, нур...

Ҳаво шеъриягдай маст этар мени,
Қуёш томчиларга лабим тутаман.
Кечки шеърхонликка ирмоқдай нурли
Янги ҳамзаларни чанқаб кутаман.

ЎЙЛАР...

Йилларми бу -- шошиб, шоширғат,
Улкан улуш орқада қолмиш.
Ё бой берган бахтим яширган,
Йўллар мени шу кўйга солмиш?

Ё мен қучиб етмаган ҳаёт
Она каби эслатар бурчим.
Сероб қилмай битган бир булоқ
Каби битди ё қалбда кучим?

Игна билан мен қазиб қудуқ,
Уша чашма кўзин очаман,
Қор қилмаса қалбимдаги ўт,
Сочим ёқиб учқун сочаман.

Отам боши мисол оқ тогдан,
Отқин сувдан юламан қудрат.
Бу кун каналга зор тупроқдан,
Ташналикни оламан пудрат.

Зангор кўкни бирдан сиқариб,
Ерни кунга тутаман кафтда.
Ойга фазо илмин сиғдириб,
Неварамдек оламан кифтга.

Халқ тақдирин бир жилғасидай
Ҳар инсондан тилайман баҳра.
Сув унутган қум заррасидай,
Умрим сочиб, ўкинмай қатра —

Ҳаво кесиб, чарчаган қушдай,
Кўниб, кўчиб, кезгум Ватаним
Ва меҳнатдан нақ ипакқуртдай,
Тўхтамасман, тинмаса қалбим...

ОҚШОМ

Дала. Битди ишли оддий кун,
Овоз тўла сукут муаллақ.
Булут тараб тўқ қуёш юзин,
Атлас арқогидай ол шафақ.

Худди куннинг бурч юмушидай,
Тарқалишар рўзгор бошлари.
Қанотланган баҳор қушидай,
Қайга шошсин севги ёшлари?

Пўлат издай ариқ лабида,
Худди иноқ ўсган жуфт ниҳол —
Йигит ва қиз. Қони, қалбида
Тугён сирдан мен очмайман фол.

Дамлар, оқшом каби шоширманг,
Севишганлар қолсин бир палла.
Еллар, сиз дил сирин сочирманг,
Бир дам ухла, вафодор дала!..

Сўниб битмай ҳусни тўлган кун,
Ҳилол чиқди шарқда уфққа.
Шундай:
тинмай дилда ўт, тўлқин,
Бахт тилаймиз янги қўшиққа!..

БИР САФ ОЛЧА

Бир саф олча гулда — нақ қатор гулхан,
Оқ ўт-ла, ёнганда — тонг хусни ўчар.
Эрталаб боқаман: чирмаб оқ нурга,
Шаффоф қуёш ўзи ардоғли қучар.

Кундузи кўраман: ҳарир рўмолли,
Тўй либосли сафи — бир уфқ келини.
Комсомол тўйими, ҳар шод рухсорли,
Кўзгуга оқарми ошиқиб, секин?

Оқшом эл тарқалиб, оққанда қуёш,
Оқ олтин карвони бўлиб кўринур:
Гул, келин, оқ олтин — наздимда йўлдош,
Бир лавҳа ҳаётдир — зийнат, нон, умр...

ГУЗАР

Ез кўйнида чоққина қишлоқ,
Ором кафтида гузар.
Хиёл ҳорган мен ўлтирмаёқ,
Бир чол яхна чой тутар.

Ота, яхна босмади ташнам,
Сеҳрли эмасму сув?
Ланж, мудроқдан суғуриб танам,
Жонга солди минг ғулу?

Суқ-ла тинглаб, боқаман ҳар ён.
Ҳамма таниш, нотаниш.
Гулдурайди универсал, аён:
Колхоз яқин, қизғини иш.

Чулдирайди қуш, сой, шабада
Ширин гўдак сўзидай.
Тераклардан тўкилган соя
Нотинч чашма юзидай.

Миллион-миллион олтин шарчалар
Сингари шигил ўрик.
Барглар ора осмон парчалар
Қилар кўклигин кўрик.

Сойда ўрдак сузади мағрур,
Велосипедда ғоздай
Тоғ йўлида аёл сирғалур,
Чеҳраси бўртган ёздай.

Шу қишлоқлик агроном экан,
Тутолмадим яхна чой...
Магазиндан чиқишди башанг,
Уч қиз — мисли тўлин ой.

Ота шипшир қизларга: қаранг,
Зерикиб қолмасин меҳмон!
«Келинг!»— дейди уч қиз, уч гулранг,
Гўзал Фаргона мезбон. .

ҚАТРА

Кўздан, сўздан, қўллардан узоқ
Букун сенга тўлар эллик ёш.
Гўё майса эллик ёшлик нақ —
Эллик ёшдай боқади қуёш.

Қалам, қоғоз, ёзув ҳам гўё
Эллик ёшли етук ва яқин.
Ҳамма реал, хаёл ва рўё,
Ҳижрон, севги, ёгин ва чақин.

(О, араблар! Тасанно сизга,
Хикматингиз келди менга қўл.
Дебсиз: «Энг чўнг, узоқ масофа
Дил билан дил аро ётган йўл».

Шу чўнг, узоқ йўл бошидан ман,
Интиламан қалб билан қалбга.
Мен шеърдан кўирик ташлайман
Узр айтиб доно арабга).

Понамисол ёриб тақдиринг
Мен кирмайман уйингга зинҳор,
Зеро, ҳеч он бахтинг ва меҳринг,
Фикринг чулгаб бермадим озор.

Лекин букун дўсту рақиб жам,
Хо дўст деб сев, хо рақиб деб қув,
Эртақларда бўлгандай мен ҳам
Келдим, бўлиб дилнингга ғулув.

Даркор эмас на пойгаҳ, на тўр,
Қатрага барг ҳам, коса ҳам жой...

Энди сени азоб ва ҳузур
Гирдобига олар ҳойнаҳой.

Бўш қадаҳни қўясан секин,
Шухрат-ҳурмат ва шаробдан маст.
Недур сенга етмайин лекин,
Бир нуқтага боқасан лоқайд.

Гўё ҳамма ғойиб бўлгандай
Бирдан ўзинг сезасан ёлғиз.
Қўл чўзасан сипқормак-чун май,
Май тутайди ўтсиз, оловсиз.

Тутамоги этар бетоқат
Ва кайфингдан қолмайди асар.
Чунки қадаҳ тубида томчи
Бир булбулнинг кўз ёши қадар —

Шаффоф, қуруқ, оташга тўлиқ
Алангасиз туради ёниб,
Унда шодлик, кайфу сафо йўқ.
Ичолмайсан бу майни қониб.

Ким билар, у не? Жигар қони,
Йиғланмаган кўзнинг ёшим?
Ё бўсадан ёт лаб фиғонин
Ўт жисмига яширинган нами?

Ё қўрқоқ ишқ заиф журъатнинг
Икки бошга солган қамчиси.
Ё аёлнинг қалби ҳовурининг
Музга тегиб синган томчиси.

Нима бўлсин, шу етим қатра,
Менман, менман, мен ўзим фақат,
Сен бу тутақ оловдан сақлан.
Ичма, бу май на кайф, нада бахт!

БАЛКИ

Кўзингда чақмоққа ўхшаш ўтли нам,
Рангинг синиқиши, лаб титраши сир.
Балки, ҳисни бўғиб, ироданга жим
Ёлворасан, куч бер, бўлмай деб асир?

Қўмиб юбормоқчи сен тул ёшлигинг,
У — фақат яшнашга қодир табиат.
Балки, бахт бекаси атаган кишинг,
Руҳи ҳам истамас хазонинг бевақт?

Биласан, дарахтни синдирар бўрон,
Ниҳол бўлса, яна ўсар гуркираб,
Балки, йўқ таъналар, андиша, гумон,
Бахтга ҳаққинг югар, дилинг зирқираб?

Ярим тақдир, гўё синиқ кўзгумиш,
Ҳаёт тақозоси бахт бекамликдир.
Балки, тўққиз гулинг билмасдан сўлиш,
Пок ҳиснинг амрига кирмак керакдир?

СОҲИЛДА

Жануб бу!

Бир денгиз илиқ оғушда
Жавлон урганларга келар ҳавасим.
Ташланаман,
учиш билмаган қушдай
Талпниаман,
тўлқин ютар нафасим.

Суюқ қуёш каби жнлваланар сув,
Денгиз орзу каби бегинч, беқиргоқ.
Чайнаб рашк, ҳасадга ўхшаш бир туйғу
Тўлқинга солмоқчи бўламан тузоқ.

Соҳилда нотавон юраман узоқ...
Пуфак доираси белда жажжи қиз,
Тўлқин этагига кирар серҳадик...
Ҳадемай:
журъатга бош эгиб денгиз,
Говвосдай тароқлар қиз тўлқинни тик.

Худди шундай ҳаёт денгизида ҳам.

Орзумиз шу ардоғ доирасидай
Фарзанд қулочига бўлади эшкак
Денгизда сузади
ва снасидай,
Янги умид дилин ёндираб бешак...

ВОДИЛ ЮЛДУЗЛАРИ

Саажод Зоҳирга

Меҳмон тунда келиб тушди Водилга,
Сойда шарқирар тун.
Барг-ла ўйнар тун.
Йўлин, кўзин тўсиб:
«Қол,— деб,— шу ерда»,
Қуюқ тун ороми қамради бутун.
Сўнмас тўп чақмоқ
Сингари чақноқ
Боқди юлдузлар...
Рашкадайин ёнди,
Дилдай ўт олди
Меҳмонда кўзлар...

Уйқу дорисини ютмади.

Бедор

Тун товушидан сўрди

манзара, куй, ранг.

Қорли, қорсиз тоғлар,

минг йиллик чинор,

Терак, ўрикларда ўрмалади тонг.

Уфққа асир,

Тўнар серсеҳр

Меҳмонда кўзлар...

Учқун сузгандай,

Гулхан тўзгандай,

Ёғди юлдузлар...

Сайёр ел чайқабми, тун бўлиб даво,

Гўдакдай ухлади, уйғонди меҳмон.

Ер зилол, тонг зумрад, шуъла ранг ҳаво —

Оқар меҳнат, шодлик кундузи томон —

Кекса, бола ёш,
Қалбида қуёш.
Буғдой ранг юзлар...
Айтмоқ бўлиб сўз,
Меҳмон ташна кўз
Таржимон излар...

Гўё шаҳар кезар қишлоқ оралаб,
Ажиб тараққиёт ярашиқ, ўтроқ.
Бу — меҳнат ўглига ҳайкал.

Улуғлаб

Фарзандин кафтида кўрсатди қишлоқ:
Зафарга чорлаб,
Кўксида порлаб
Чақнар уч юлдуз...
«Ер, меҳнатга мадҳ,
Қўшиқ бўлган бахт!»
Дер меҳмонда кўз...

Қалб қуш каби учар далалар томон,
Қанча қабр, жон ухлар...

Унар нои, номус

Ҳар қарич тупроқда!..

Кундузги жаҳон:

Гўза, деҳқон, суръат — нақ қайноқ оғуш
Қучди меҳмонни,
Қўйди чол нонни,
Чой тутди қизлар...
Ҳар қиз кўзида,
Саҳар кезида
Ёққан юлдузлар!..

«Шу битта колхозми, бир иқлим водий?
Ҳамма ёғи гўза, этаги дарахт.

Лекин қайга кетди, одам авлоди,—
Меҳмон ҳайрон: «Деҳқон ишлайди қай вақт?»
Чол даласидан,
Нақ бобосидан
Кўз олмай сўзлар...
Меҳмон завқ тўлиб,
Дил қулоқ бўлиб,
Тинглайди кўзлар...

— Бу ерми? Бир нигоҳ овлардай майдон.
Икки минг гектар бор пахтазор ўзи.
Уй-жой,

боғ, бугдойзор, чорвага яйлов...

Бир иқлим, дедингиз, хуллас, колхозни,—
Лиқ тўлган шийпон,
Ёздан юз алвон
Йигитлар, қизлар.
Бири очар баҳс,
Бири тушар рақс
Чизиб ўт излар.

Далага ёйилди бугунги деҳқон,
Машина ва тупроқ кирди измига.
Офтоб кезиб кекса қонида меҳмон
Эргашиди миробнинг тезкор изига.
Гоҳ жарга тушар,
Гоҳ сапчиб жўшар,
Сув мисли шўх қиз,
Дилга ўт ташлаб.
Уз йўлин хушлаб
Оқар рашкли тез...

Миробга йўл бакор. Меҳмон олди дам,
Бошда ёнар гуж-гуж юлдуздай олча...

КЎЗИНГДА ЁШ ДЕЙСАН

Кўзингда ёш, йнғладинг нега?
Сўрамоқдан тинмадинг.
Шодлигимнинг бонси нима,
Ё бахтим ҳис қилмадинг?

Мен бир жонки, борлигим туйғу,
Ҳамма билан бор ишим.
Афсус, озор мудом беуйқу,
Бахтга чангал солар жим.

Мана, донгдор пахтакор жувон,
Рухсори гулми, кўёш?
Кемираркан висолсиз ҳижрон,
Сирқирадим, тақдирдош.

Сирқирайман... ҳижрон илонин
Янчишга заиф одам.
Шунинг-чун, ишқ, бахт, ҳижрон доғи
Жуфт яшар борки олам...

Сой уйқумдай оқади шаффоф,
Остида ранг-баранг тош —
Худди палақ, бахтли келинбоп,
Ҳайратдан кўзимда ёш.

Шупдай, барча тақдир йўлдошим,
Кўзларим қалбга кўзгу.
Ёр бахтидан айланар бошим,
Тинчлик бермас минг орзу.

Кел, дўст бўлсанг, кўз ёшга боқма,
Эриб кет шодлигимда!
Рақиб бўлсанг ёнимда оқма
Ботасан гирдобимда.

Нурдай севинч ёшларим ювар
Сендан қолган сўнг гардни.
Мени шодлик, бахт бошлаб юрар,
Мен — қалб аталган дардни.

ЭМИШ...

Эмиш: шуҳрат ўраб кемтик қисматим,
Кўзлардан узоқда сирқираб оқар.
Қалбда қўрғошиндай ётиб ҳасратим,
Кўзларим жаҳонга бахтиёр боқар.

Эмиш: ҳаёт менга аёл бахтидан
Тўлиқ косасини кўрмапти лойиқ.
Лекин қалбим тўккан шеър шуҳратидан
Бахтли аёл дермиш мени халойиқ...

Танда қўрғошин-ла юрганлар озми?

У жангчи танида, аёл дилида
Қарийб чорак аср зангламай ётар.
Бахтнинг минг жилосин берган элида,
Ҳар бир жон жаҳонга толе ёр боқар.

Лиммо-лим қисматга бўлмаганлар ёр,
Кемтиклик ҳасратин биларми дардин!
Қалбни безаб кегган ишқда зўр бахт бор,
Юрак унутарми олтин дамларин?

Аёл бахти!

Мендай аёл бахтига
Тақдир маликани кўрганми лойиқ?
Халқ меҳрида, ёрман эл шуҳратига,
Бахтли аёл деса ҳақли халойиқ...

МУҲАББАТ — БУ...

Узин олов кучидан қуёш
Хабар бериб чиқар осмонга,
Ва нуридан қуёш-ла тенг ёш
Борлиқ тўлар янги камолга.

Муҳаббат ҳам... қадимги оташ.
Дилга тушиб янги ўт ёқар.
Ҳаловатинг, тинчинг кўриб гаш,
Бирдан борин шу ўтга отар.

Сен қидириб топмадинг уни,
Йўлларига қўймадинг тузоқ.
Банд эгмайди ҳеч кимнинг ҳусни,
Узи чирой бўлади бироқ.

Ахтарганга топилмас гавҳар,
Жар солишни ёқтирмас ҳассос.
Чўл гулидай чидамлиларга,
Садоқатли, софликка мерос.

Ҳеч ким билмас унга қай сўқмоқ,
Муюлишда дуч келар одам.
Баҳорнинг қай гулидан кутмоқ —
Балки қиш-ла келиб у ҳамдам

Муз жисмидан ҳарорат олиб,
Сени ёқиб қилар томоша?
Довул ичра гирдобда қолиб,
Учсанг мумкин фазолар оша.

Шу дамгача ўраган атроф
Қудрат, кўрки солар ҳайрагга.

Қалб заифлик, қўрқоқликка ёт,
Айланасан эзгу ғайратга.

Ва нстайсан сен ҳам ярқираб,
Шу ҳаётга бўлсанг ярашиқ.
Жаҳон ичра бир сени танлаб
Изинг, йўлинг бўлиб қолди ишқ.

Ишчи бўлсанг бутун заводни
Кўтаришга қодир сезасан.
Дехқон бўлсанг дала, уватни
Куйга солиб, толмай кезасан.

Севги номли ажиб бойликдай,
Сенга азиз гул, тикан, кун, тун.
Руҳингдаги эркатойликдан
Енгил кўчар ҳар қандай мушкул.

Сен тоқ эмас — икки торан саз,
Бировга жон сенинг ҳаётинг.
Қўш қанот-ла қиласан парвоз,
Бошқа танда битта қанотинг.

Икки қанот орасида гоҳ
Денгиз ётиб, тоғлар чўкади.
Масофа ҳеч! Сен жуфт, ёнма-ён,
Ҳисни на тоғ, на сув тўсади.

Қош-кўздан ҳам яқинроқ сўқмоқ
Кўрсанг денгиз узра муаллақ,
Сузмаслигинг сен унутибоқ,
Ташланасан ва бўлмайсан ғарқ.

Бўронларнинг устидан юриб,
Гулдуракка соласан чақин.

Камалакдан нур кўприк қуриб,
Висолини қиласан яқин.

Мушкул бахтни яйраб, ардоқлаб,
Муқаддасдай тутасан кўлда.
Юз йил севиб, бўлсанг ҳам сероб,
Сен ташнасан сузсанг ҳам кўлда.

Афсус, тақдир сахиймас ҳар вақт,
Ҳаммагами мангу бахт жиға?
Хиёнат ё ҳижрондан карахт
Тўлғанасан мисли ўт жилга.

Қалбга худди болға тушгандай
Тонгга, тунга кирасан тикка:
Ўтда титраб, ёнасан музда,
Уринасан дунёга сиғмай,
Ўхшаб қафасдаги какликка

Ёниб ўзи, ўт тушган уйдан
Фарзандини қутқарган мисол,
Ташланасан ҳимоясига.
Ё бахтлисан, ё бахтинг завол.

Ё сен севган киши қалби муз,
Сукутида ўтинг ютилув.
Сен ёнмакдан топасан ҳузур,
Сабринг бурда-бурда сўкилув.

Оташзада юракнинг кўзи,
Йўқликлардан олади топиб,
Севгига ёт сўзларнинг бари,
Учар ишқинг ўтида қолиб.

Ҳосил узра ёққан дўл каби
Ёғар баъзан бошга маломат.
Ишқ-чи, баҳор гиёҳи каби
Авж олади, топар камолот.

Мушкул севги кўтарган тоғдан
Сен боқасан мағрур бургутдай,
Озор, риё қолар оёқда,
Тунга ташлаб кетилган тушдай.

Сенинг ишққа ошно юрагинг
Алангага ўрар туйғусин.
Севги, шодлик, изтироб дарди
Ўлгунигча давлат ва ҳусн.

Шундай севги —
Мушкул саодат,
Табиатнинг нодир тўҳфаси.
У бетакрор,
бетенг,
беодат,
Бир умрга кифоя фасл...

ВІСОЛ

Менинг күйи эмас тузоцга
Шевр керакли, мон керакли, о!

БАҲОР КЕЛДИ СЕНИ СЎРОҚЛАБ...

Салқин саҳарларда, бодом гулида,
Бинафша лабида, ерларда баҳор.
Қушларнинг парвози, елларнинг нози,
Бахмал водийларда, қирларда баҳор...

Қанча севар эдинг, бағрим, бу баҳорни,
Ўрик гулларининг эдинг мафтуни.
Ҳар уйгонган куртак ҳаёт берган каби
Кўзларингга суртиб ўпардинг уни.

Мана қимматлигим, яна баҳор келиб,
Сени излаб юрди, кезди сарсари.
Қишнинг ёқасидан тутиб сўради сени,
Ул ҳам ёш тўкди-ю, чекинди нарн.

Сени нзлар экан, бўлиб шаббода,
Сен юрган боғларни қидириб чиқди.
Ёзиб кўрсатай деб ҳусн-кўркини,
Яшил қиргоқларни қидириб чиқди.

Топмай, сабри тугаб бўрон бўлди-ю,
Жарликларга олиб кетди бошини.
Фарҳод тоғларидан дарагинг излаб,
Сойларга қулатди тоғнинг тошини.

Қирларга илк чиққан қўйчивонлардан
Қайда шоир, дея айлади сўроқ.
Барида сукунат, маъюслик кўриб,
Ҳориб-чарчаб келди, тоқатлари тоқ...

Сўнгра жило бўлиб кирди ётоғимга,
Ҳулкар ва Омоннинг ўпди юзидан.

Сингиб ёш куйдирган заъфар ёноғимга
Секин хабар берди менга ўздан.

Лекин ётоғимдан сени тополмай,
Бир нуқтада қолди узоқ тикилиб.
Яна ел бўлди-ю, кезиб сарсари,
Мендан сўрай кетди қалбимни тилиб:

«Қани мен келганда кулиб қаршилаб,
Қўшиғи мавжланиб бир дарё оққан?
«Бахтим борми дея, яккаш сўроқлаб»
Мени шеърга ўраб, суқланиб боққан?»

Урик гулларига тўнмайди нега
Елда ҳилпиратиб жингала сочин?
Нега мен келтирган шўх нашидага
Пешвоз чиқмайди у ёзиб қулочин?

Қандай ишққа тўлиб боқарди тонгга,
Қамол топтирарди кенг хаёлимни.
Унинг рангдор, жозиб қўшиғида
Мудом кўрар эдим ўз жамолимни.

Қани ўша куйчи, хаёлчан йигит?
Нечун кўзингда ёш, туриб қолдинг лол
Нечун қора либос, сочларингда оқ,
Нечун бу кўкламда сен паришонҳол?»

Қандай жавоб айтай, лолдир тилларим,
Баридан тутдим-у, келдим қошингга.
У ҳам гаминг билан кезди афтода,
Боқиб туролмайин қабринг тошига.

Аламда тутоқиб дарахтга кўчди,
Қуртакни уйғотиб сўйлади гамноқ,

Сенинг ёдинг билан елиб беқарор,
Гуллар гунчасини этди чок-чок.

Гулу райҳонларнинг таралди атри,
Самони қоплади майин бир қўшиқ.
Бу қўшиқ нақадар ошно, яқин,
Нақадар ҳаётбахш, оташга тўлиқ.

Баҳорга бурканган сен севган элда,
Овозинг янгради жўшқин, забардаст.
Улмаган экансан, жоним, сен ҳаёт,
Мен ҳам ҳали сенсиз олмадим нафас.

Ҳижронинг қалбимда, созинг қўлимда,
Ҳаётни куйлайман, чекинар алам.
Тунлар тушимдасан, кундуз ёдимда,
Мен ҳаёт эканман, ҳаётсан сен ҳам!

ГУЛЛАР ОЧИЛГАНДА

Сени кузатганда оппоқ қор эди,
Энди баҳор келди, боғлар ям-яшил.
Сени эсга солиб гуллар очилди,
Қайдасан, гул фаслин севган тоза дил?

Субҳидам уйғониб гулга қарайман,
Оқ, пушти гулларнинг атри сочилар,
— Гамхўр богбонинг қаерда?— дейман,
Жавобга гунчалар лаби очилар:

«Узоқ... узоқларда, эркам, у богбон,
У ерда на гул бор, на гулгун баҳор.
Унда қаҳратон қиш — ўкирар бўрон.
Ҳали ёғмоқдадир паға-паға қор.

Душман хазон қилган гулсиз у боғлар,
Севганинг қўлида топғуси ҳаёт.
Гулзорда сайролмас бойқушлар, зоғлар,
Баҳор қушлари боз елпигай қанот...

У дер: ёвдан асар қолмасин буткул,
Ғалаба байрами бўлсин гул билан.
Йигит севганига тутсин яна гул —
Ёвни енгиб келган голиб қўл билан.

Менман деган шерлар жанг майдонида,
Ушаларнинг бири сен, севган киши.
Юрт ишқи ёнаркан йигит қонида,
Унга гул юбормоқ ҳар қизнинг иши.

Гулинг очилибди, ёрингга юбор,
Меҳрингдан сўзласин унга ҳикоя.
Атиргуллар ҳиди маст этсин такрор,
Севгянг балолардан қиленин ҳимол.

Гуллар бағишласин томирига қон,
Жангларда мардлиги бўлсин зиёда.
Курашда ботирлик келтиради шон,
Марднинг номи мангу қолар дунёда».

Шундай, субҳидамда қумсаб уйғониб,
Гуллар эртагига қулоғим солдим.
Сен эккан гулларнинг лабидан қониб,
Тўйгунча лаззатли бўсалар олдим.

ПАЛАҚ

«Сенга мафтун бўлиб севиб қолганим,
Ишқинг оловида ўртанганим рост.
Сенинг ёдинг билан нафас олганим,
Исминг такрорлайдга ўрганганим рост».

Дедингу эй йигит, юзимга боқдинг,
Сендан узолмадим мен нигоҳимни.
Уша гўзал баҳор бағримни ёқдинг,
Энди ўзинг тингла тортган оҳимни!

Кизлар бўйи етса, тикарди палак,
Мен сени севдим у олди қўлимга.
Саватда товланар ранг-баранг ишак,
Баҳор нусха ташлар чизган гулимга...

Душман ажал тортиб келди Ватанга,
Бизнинг севгимизга ташлади ҳижрон.
Сен кетдинг яроғинг олиб елканга,
— Қайтаман, кут,— дединг,— ёв битган замон.

Сен-ла бирга кетди баҳор ҳам юрак,
Ёмон ваҳималар олди ҳушимни.
Келгач дилбар хатинг, хайрли дарак,
Умидим ўсди-ю, тикдим ишмни.

Уни тикавердим кечалар бедор,
Қаршимда суратинг, тортдим қатимни.
Хаёлимда сенсан дбим, азиз ёр,
Ишқим билан чекдим севги хатимни.

Ёвни тамом қилнб сен қайтсанг голнб,
Ишқ-ла бирга тепгай биздаги юрак.
Сени қаршилагай қуёшдай ёниб,
Йўлнигга кўз тутиб мен тиккан палак.

Сениг дилларингга бергай ул ором,
Севгим армуғони бўлур умрбод,
Меҳрибон қўлнмнинг санъати мудом
Сениг рўпарангда турса бас, мен шод!

КИМНИ КУТАСАН

Кўзинг мунча йўлда ингизор,
Эй, баҳордан баркамол ҳусн?
Изтиробинг дилимга озор —
Ишқ ҳижронни билганим учун.

Сен кутасан кимни, қаердан,
Келаман, деб қилдими ваъда?
Сен кутасан, гулнинг баргидан
Нозик дилнинг мустаҳкам аҳда.

Ишқли қалбнинг қонидай лабинг,
Ловиллайди маъсум оташда.
Учқун сочар оҳу кўзларинг
Яширм. қчи бўлганинг гашда.

Эй, қалбига риё бегона,
Табиатнинг бокира қизи.
Гўзал оташда ёна-ёна,
Айт, кутганинг нонкўр ким ўзи?

Сўрамайман узр эй малак,
Бebурд номин олма сен тилга.
Баҳор кўкин безаб камалак,
Бирдан шундай соврилар елга.

Дилга ором ёрқин юлдузини
Қаердадир чақнаб турибди,
Севги, вафо ахтариб изинг,
Чин бахт ўзи сен деб юрибди.

ВИСОЛ

Ёзибсанки: «Сен томон учдим,
Ялинаман, тонгда чиқ пешвоз!»
Кўз бўлдию, бутун вужудим,
Кўкда этди юрагим парвоз.

Олиб кетмак бўлган қушинг ҳам
Диллар фармонига келди дуч,
Икки дилнинг меҳридан ўтиб,
Кўнмасликка тополмади куч.

Семи гўё қуёшдан узиб,
Ут парчаси сингари тутдим,
Чеҳранг беҳад бахтиёр кўриб
Ишон, ўзимни ҳам унутдим.

Сен сездннгми, бизнинг нафасдан
Коинотда ортган эди нур.
Ҳатто сочлар қора чўғида
Бахту шодлик этганди зуҳур.

Шодлик сўзин айтиб улгурмай,
Утиб кетди бу висол дами.
Лекин дилда икки ёниқ най
Куйлар эди севги байрамин.

Ўзинг кетдинг, қолди хаёлда
Хумор кўзлар, иссиқ боқишинг.
Бир лаҳзали дил айёмидан,
Сира сўнмас ширин ёқишинг.

СОҒИНГАНДА

Қанча бўлди кўрмаганимга,
Эй қалбимнинг дилбари шоир!
Қанча бўлди бирга ўлтириб,
Сўзлашмадик дилларга доир.

Дил-чи, дилим — унутиб бўлмас
Ишқ қўшиги ёзилган китоб.
Хаёл хиёл чертиб ўтдими —
Топиб бер деб қилади хитоб.

Иккимизга маълум бир қудрат
Йиллар ўта сенга тортади.
Унутайин дейману фақат
Дилда унинг ўти ортади.

Ҳам табиат, ҳам дўст, ҳам рақиб,
Барчасини қолдириб доғда,
Кўришсагу яна тирилса
Уша ўлган бўса дудоғда.

Юрагимнинг шоҳи деб сени,
Майли, бу гал ўзим тиз чўксам.
Ҳузурингда бахтдан тебраниб,
Ишқ ва соғинч ёшини тўксам.

ЮЛДУЗ

Уйда бұғилдиму чиқдим эшикка,
Ер устига чўккан оқшомги туман.
Гўё кўзларимга боққандай тикка
Яшнарди бир юлдуз худди сенсимон.

Худди сендай узоқ ва сендай ёрқин,
Авжи чақнаганда сўнади у ҳам,
Бир юпанч: севгимнинг осмонидан
Ўчмасдан ёнасан, эй гўзал ҳамдам!

Деидиларки, сени кўрганда
Кўзларимда ёнар жонли ўт,
Уша ўтнинг ёлқинларида
Сендан ўзга бор нарса унут.

Мудом дилга содиқ кўзларим
Ҳақиқатни кўмиши қийин.
Кўзларимда, қонимда кезган
Уша севинч, ўша олов сен.

Майли, ўзинг мендан узоқда,
Лекин дилнинг ўти бўлиб қол.
Менинг куйим эмас тузоқда,
Шеър керакми, жон керакми, ол!

НЕ БАЛОГА ЭТДИНГ МУБТАЛО

Утди ойлар ғам билан оқиб,
Дил топмади зарра тасалло.
Фироқингда қолдим тутоқиб,
Не балога этдинг мубтало?

Кўз очгани қўймайди алам,
Бошим қўйсам куйдирар болиш.
Юпатолмас китоб ва қалам,
Мисраларим кўтарар нолиш.

Наҳот шунча маъсум, шундай пок
Севишмоқда алам бор шунча?
Бардош бермас ирода, идрок,
Тамоман лол ақл, тушунча.

Тоғдай бор деб билган юрагим,
Қуш бошича қолмади чоғи?
Ғамини енгарман деган сарим
Яна ортар алами, доғи.

Эриб кетмагандим севгингдан,
Бўлмаслик-чун бахтингдан жудо,
Бирга қолиш учун сен билан,
Қуяману бўлмайман адо.

КЎРГАНМИДИНГ КЎЗЛАРИМДА ЁШ?

Соғинганда излаб бир нишон,
Қабрииг томон олар эдим йўл.
Келтирардинг менга бир замон,
Энди ҳар чоғ мен элтаман гул.

Келдим. Узоқ қолдим мен сокин,
Сенинг азиз бошингда ёлғиз.
Осмон тиниқ эди ва локин,
Парча булут етиб келиб тез,

Кўкда менинг бошимда туриб
Гўё юрагимдай қалқди у.
Кўзимдаги ёшимни кўриб
У ҳам тўкди ёшини дув-дув.

Биз йиғладик тепангда шу кун,
Келдингни, деб кўтармадинг бош.
Айт-чи, сен-ла бахтиёр онлар,
Кўрганмидинг кўзимда бир ёш?

УРИҚ ГУЛЛАГАНДА

«Теразамнинг олдида бир туп,
Урик оппоқ бўлиб гуллади...»
Гулни кўриб ишқпараст қалбим,
Минг айтилган дарддан куйлади.

Севги қурғур бунча зўр экан,
Ҳижрон қўшар экан ҳарорат.
Улгудайин муштоқ бўлибман —
Висолингга, йўқ чоғи тоқат.

Сени қўмсаб оқшом чоғида
Кириб келдим шу таниш уйга.
Биз бир чоқлар яшаган уйда
Тунаб қолдим хаёл-ла бирга.

Бунча иссиқ, бунча ҳам шинам,
Ёшлик кечган торгина шу жой.
Бунда яшар ажиб онлардан,
Ишқ-ла ўтган тунлардан чирой.

Ҳар бурчаги элитар ҳушим,
Нақадарлик ошно, яқин.
Худди тунда камолга етган
Қўшиғингда чақнаган чақин.

Бунда ҳаёт — илҳом онлари
Қаламингдан тўкилган гавҳар.
Гул бўйини олганда шамол
Рашкка тўлиб тўнган у кўзлар.

Сен тугатгач чанқоқлик билан
Ўқиб мафтун бўлганим ҳаёт.
«Қалай?» деган бўлиб термулган
Кўзларингнинг оташи ҳаёт.

Ҳали ҳаёт, такрор ўқиркан
Завққа тўлиб яйраган кўксим.
Юзингдаги улуғвор, майин,
Бир жаҳонга арзир табассум.

Бари ҳаёт, муҳаббат каби
Ҳамма ерда кўринар изинг.
Паррандалар нағма куйида
Жаранглайди товушинг, сўзинг.

Мени ўраб олди ҳаяжон,
Яна ортди севгининг кучи.
Шарқ қизариб, чиқмоқда қуёш,
Олтинланди теракнинг учи.

Сен куйлаган ўрик шу кеча
Бурканди оқ — оппоқ чечакка.
Мен қадрдон хотира билан
Жўнаб кетдим уйимга якка.

СЕНСИЗ

Мана бир умрни яшадим сенсиз,
Қайтмас шодликларнинг қайтишин кутиб.
Тобутинг бошида чўққанимда тиз,
Фарзандлар кўтарди қўлимдан тутиб.

Шундан бери тикман. Ҳар нега қалқон,
Бахтга, баҳорга ҳам, қишга, қайгуга.
Биров азасида йиғлайман қон-қон,
Тўйида яйрайман ўхшаб оҳуга.

Лекин қолганимда қалбим-ла танҳо,
Туйғулар зорига солгаида кулоқ.
Узни заиф, чанқоқ сезганда гоҳо,
Аламдан бераман жавобсиз сўроқ:
Тирик экан нега ташлаб кетмадинг?

Мендан нафисроқнинг ҳуснига ошиқ,
Мендан ёниқроғи тортмади сани,
Эди нигоҳингга бор жаннат очиқ,
Сени мажнун этиб бир ер гўзали
Нега, мени ташлаб кетавермадинг?

Тирик айрилишнинг доғи оғирмиш,
Хўрлик кемирармиш умрни чайнаб!
Бу — мудҳиш эговга берардим туриш,
Кетсанг ҳам менга жон туйғунгдан айнаб,

Билардим, қайдадир оласан нафас,
Мураккаб бу дунё сен-чун ҳам тирик.
Сенга ёт—ношудлик, тунд руҳлик, қафас,
Бугунги қадамнинг кечадан йирик,
Нега, нега мени ташлаб кетмадинг?

**Биламан, рашк мени этарди ҳалок,
Афзал кўрганигни қарғаб ўтардим,
Изингдан юрмасдим соядай гамнок,
Лекин ишқ ҳаққи-ла мағрур кутардим.**

**Ҳаётда мен учун қолардинг тирик,
Қаламинг муждасин кутардим муштоқ...**

*** *
***

**Маъюс тақдирингга яшаб мен шерик,
Мушкул бўлаётир шодлик яратмоқ.
Неға тирик экан ташлаб кетмадинг,
Ташлаб кетмадинг-са, бошлаб кетмадинг?!**

ҲАЙКАЛ

*Тошкент область, Оққўрғон районидаги
Ҳамид Олимжон номи колхозда шоирга ҳайкал қўйилди*

Бу ерда шоирга қўйилди ҳайкал,
Инсон заковати, ақли, меҳри бу!
Кекса табиатга берилган сайқал,
Шеърят қудрати, санъат сеҳри бу.

Боқ, деб, қуёш, юлдуз, тоғ, далаларга,
Улим йиқитганин кўтарди халқи.
Энди мен ҳам фарзанд, невараларга,
Кўрсата оламан тоғдек тик қадин.

Ана, юзда илҳом, қўлида қогоз,
Ҳозир водий кезиб қўшиқ битгудай,
Сўзларига қайта берганга парвоз,
Ҳаёт-чун таъзимин дoston этгудай.

Ассалом! Айт, кимга бошимни эгай,
Кимларнинг қўлини суртай кўзимга,
Чорак аср ўта келиб тирикдай,
Боқиб турганинг-чун сўлгун юзимга.

Қанча бизга сени қўймасдан яқин,
Уртамизда ётган ҳижрон тошини,
Олиб ташлаб: сени гўё бир чақин,
Гўё нон, гўё сув, шеърдай, ёрқин
Дурдай кўтардилар азиз бошингни.

Бир улкан қалбдайсан, мард, алп сиёқли,
Йиллар қаритмапти, ҳамон кўркам, ёш,
Қанча кўрмаганинг тирик ҳаётни
Ёзиб ҳар юракка солгудай қуёш.

Бу — кафтда кўтарган яшнаган тупроқ,
Сенинг номингдаги колхоз аталур.
Бунда шеърдай меҳнат талаб ҳар чаноқ,
Ҳар кун янги шодлик, бахт яратилур.

Сен бунда меҳмонмас, азиз фарзандсан,
Сафарбар суръатга тирик эмакдош,
Қанча жилд ва қанча минглаб варақдан
Чиқиб, тер тўкасан — деҳқонга йўлдош.

Сени бир кўрмаган, эшитмаган ҳам
Бунда сенсиз шонин этмайди баён,
Шуҳратни ўйламай, тебранган қалам,
Авлодга хизматдан қолмас ҳеч қачон.

Мағрур кўтарилдинг бошоқдай ўсиб,
Сен билан сафимиз яна зич, азим.
Мангулик-чун тақдир, шеъримпи тутиб
Халқингга ва сенга қиламан таъзим.

ОРЗУГА АЙБ ЙҮҚ...

Шу кунларда қалб қўшиққа тор,
Кунда битта ёзаман шеър
Маъюси ҳам, ёрқини ҳам бор
Тупроқ, ҳаёт, юрак бу ахир!

Ёзганда-ку, унутман кўр-кар,
Фақат дилга соламан қулоқ.
Бузиб, ясаб, мисоли заргар,
Борин тўкиб... нуқта қўйибоқ

Бир тингловчи қоламан излаб
Ва орқага тортар юрагим.
Уйғотибми, чорлабми, бўзлаб,
Топиб, фикринг келар сўрагим...

ОЛАТОВ ЎЛАНЛАРИ

Хўрлар қилмадикини тасаннадай қайра
Мен бийта бахорни ёздида соғди.

ҚОЗОҒИСТОН УЛАНЛАРИ

Юрак ором истаб қолган ҳар дамни
Кўймоқ мумкин қайси чоҳнинг қаърига?
Ойлаб сукут қилган бу хит қаламни
Ёндирайин қайси ғазаб қаҳрига.

Нечун шамол каби тезмас қадамим,
Кўзу қулоқ бўлиб кезмайман тинмай?
Нечун саҳро сўзин, тошлар нафасин,
Дўстлар ўтовларин яшайман билмай?

Умрда гафлатга қолган нафас йўқ,
Роҳат истагини йўлларга сочгум.
Ана, Олатовдан тўкилар қўшиқ,
Мен қўшиқ гадоси қалбимни очгум...

КУКЧАТОВ

Кўкчатов тавсифин қозоқдан сўранг,
Менинг қалбим кўчиб, қамашди кўзим.
Нур макри, сув акси, ишқдай мовий ранг —
Табиат қулига айландим шу зум.

Бу ҳам кам, юракка чанг солиб ошкор,
Бу ер гўзаллигин чиқди шоири.
«Кўзгу керак бўлса Ойнакўлни ол,
Бунда сен кўрмаган ҳуснинг бор»,— деди.

Шу Ойнакўлингнинг тоши бўлай мен,
«Раққоса Қайин»лар ичра йўқолай.
Этакдан, киприқдан, сочдан торт, кейин
Мен ўтли сеҳрингни кўшиққа солай!

Бу ернинг тоғидан замонга боққан
Менинг икки кўзим нақ бир жуфт жайрон,—
Меҳрим қайноқ елдай ёйилиб кетган —
Уфқни сиғдирсам, сиз бўлманг ҳайрон.

Ҳар сўқмоқ чорлайди кўшиқ йўлидай,
Энди қалб кўлдай тинч, қилмас замзама.
Арчаларнинг нурга чўзиқ кўлидай,
Ташна дил ҳар баргдан қилиб куй тама —

Сахро қуёшидай ёнади лов-лов,
Сўзлар алангада қолар пишгали,
Мен боқиб тураман тийрак, беаёв
Ўтдан омон чиқиб дилга тушгали,

Бунда ҳар дил боқар бургут сиёқли,
Тогдай арслонтўшу булоқдай тиниқ.
Сукути вулқондай олов қаҳқаҳли.
Куйи тубсиз ором, илк ишқдай ёниқ.

Хўплам қимизингнинг жаннатдай кайфи
Минг битта баҳорни ёдимга солди.
Қай қиёқ, лолангнинг силади кафти,
Манглайдан умримнинг изи йўқолди.

Оппоқ Қиз ўтовинг дилгинамга хуш,
Дўмбиранг онамдай ширин аллалар.
Танти дўст, машинанг бир кун кетсин бўш,
Ё у кўлга ташла — юрсин парилар.

Олиб кетма, яшил жаннат қўйнидан,
Олий дастурхонга минг қатла узур.
Сахийлик шоҳисан, бу бокира ер,
Мунис нафасидан олайлик ҳузур.

Меъзон оқинимиз тоғдай турар тик,
Қийиқ кўзларида майин қатъият,
— Мушоира кутар овулда!— кетдик,
Шеърятга шеърхон ҳокимдир фақат.

Дил ташлаб, дил олиб мен тушдим йўлга,
Бургут сиёқлида тиниқ ашк қолди.
Қалбим нигоҳлари етмаган куйга
Юрагимни тирнаб ажиб рашк қолди...

УКПАР ЖИҒАЛИ

Тўкиларми тошлардан томчи,
Ё чашмада ўйнар балиқлар.
Сайрарми боз Кулаш эгачи,
Ё шоирда шеър етилар?

Куйдай оқиб пардама-парда,
Қизлар келар экан биз томон.
Ғурур ва ноз оҳу назарда,
Келбатида ёш Қозогистон.

Сочлардаги чўлпи шилдирар,
Сулув бошлар уқпар жиғали.
Чўлпи сири сеҳрга солган
Устоз куйчи Авезов қани?

Қўш этаклар сирғилар аста,
Тошу тупроқ гул очар гўё.
Ним табассум, бодомқовоқдан
Дилга оқар ёқимтой зиё.

Оқ бўйинли етти оққушдай
Ёндан ўтишади солланиб.
Бир ёш дўстим оташ ташвишда,—
Қолса қайиқчига ёлланиб.

— Кимлар бу соф дала гуллари,
Сўз дағалдай, кўз берар савол.
— Колхозчилар, қўноққа чоғи,
Ё хилватда интизор висол!..

Ёш дўст беҳол... Етти мўъжиза,
Етти ёққа кетар жилғадай.
Менда қолар шу ҳол, шу сурат,
Майин, кўркам уқпар жиғадай.

Кўзда сурат, дилимда ёрқин,
Ажиб ўйлар аллалар мени,
Қандай кўркам қизлар авлодин
Ҳассос диди ва шоир дили!

Бу либосни зинҳор тарк этманг,
Шу кийимда тушсангиз пойтахт
Олмаота сулувларининг
Маликаси бўласиз албат!

* *
*

Эс-эсимда, гўдак чоғимда
Дўппи кияр эдим жиғали.
Дўст удумин бошда тутмакни
Мерос берган Онамга балли!

БУЛУТ УЙИНИ

Мен булутни севмаганман,
Қолмаганман тўрида.
Ҳеч ажабмас озсам диндан
Қозоқ Эшик кўлида.

Паға булут изларини
Ушлаб кўрмагандим ҳеч,
Бунда қолсам юзларимни
Ювар эмиш тонг ва кеч.

Ҳарир рўмол бўлиб майин,
Ўралармиш бўйнимга.
Тутқазармиш само найин,
Ел қанотин куйимга.

Қуёш нурин ҳовучида,
Ичирармиш чанқасам.
Кийгизармиш камалакдан
Камзул тикиб беқасам...

Мен боқаман ёрқин, кибор,
Булут кезар сарсарак.
У гоҳ тугён қилган хаёл,
Гоҳ ел чуватган ипак.

Кўз олдимда, атрофимда
Кезар тўсиб ер ҳуснин.
Лабларимда, пешонамда
Сезаман муз нафасин.

Кўлда сузар қайиқсимон,
Қурғоқ узра пиёда.
Ер сигдирмас, қувар осмон,
Қарор топмас қиёда.

Кўк етими, паға булут,
Уйинингда санъат йўқ,
Сеҳринг агар бўлса унут,
Кўк беғубор, тупроқ тўқ.

Қуёш, юлдуз рухсорини
Тўсмайсан кўзимиздан.
Сен тарк этсанг сеҳринг борин,
Деҳқонсан ўзимизда.

Мен қолмайман қучоғингда,
Сен изимдан тушасан.
Менинг Она тупроғимда
Дон, сув бўлиб жўшасан.

Бу тупроқда йўқ ятима,
Сарсари йўқ!
Ёғиб туш!
Мен қайтаман ерга — элга,
Келгунингча хайр, хуш!..

БАЛХАШ ОҚШОМИ

Меҳмон кутиб ҳорган куни тиниб ишчи Балхашнинг,
Кўнмоқчи ерга оқшом.
Юрагимга навбатини бериб ёниш-балқишнинг,
Уфққа ётди офтоб.

Қуёш биздан гўзалликни ўйладингки, яширдинг,
Кечир, бу ўй беҳуда.
Куни бўйи бу ерлилар берган қўшиқ меҳрнинг
Кучи дилда биюда.

Гўдак, рақиб, тоғ ухласин, ким ухлар шоир элда,
Юрса бунда илҳоми.
Сахий кундуз тортиғиман, балиқчингдай соҳилда,
Тувгон Балхаш оқшоми!

Сувинг эрик саригмойми, ё Темиртов пўлати,
Ўркач-ўркач тўлқинлар.
Ҳар балиқчи ёҳқан гулхан оқин ўтов каби
Мену балиқни чорлар.

Шеър туғилиш они мисол ҳуркмасин дея қармоқ,
Ардоғли чўкаман тез.
«Балиқ ҳали кўлда сузар, буни ича тур, қўноқ»!
Балиқчи тутар қимиз.

«Бу гал тўрга тушган сенга, бахтингдан кўр, бойбека!»
Мен шодман мисли гўдак.
Ойли тўлқин гўё балиқ, ортидан дил энтикар,
Бахт қандай бизга керак!

Балиқчи, мен — икки жуфт кўз кўлдан узмаймиз нигоҳ,
Ой сувда нурли сўқмоқ.
«Бахтинг адим экан»,— дейди қармоқни тортиб қозоқ —
«Улжанг улкан, ол кўноқ!»

Ия, қардош, бахтим гўзал, ўзбек элатим сиёқ,
Улкам ҳар нарсага бой.
Бойвуччангни бошлаб бориб, бизларга ҳам бўл кўноқ,
Ҳадыя қилай сенга той...

Икки қўллаб берар балиқ — нақ уч ойли қўзидай,
Мунгли боқар жонталаб.
Тўлганади, тангаларда ой сочилган юлдуздай,
Шўр ел эсар тик қараб.

Ижозат бер! Яшаб юрсин ҳаёт кўлига ташлай,
Кўшиқ севар озошлик.
Ишқли қизнинг табассуми йнгит қалбга синггандай,
Тўлқинга шўнғир балиқ.

Балиқ қолсин, тангасидай ярқираган толени
Кетаман юртга олиб,
Нур сўқмоқда кўрсанг бехос юлдуз танли балиқни
Тутма сен қармоқ солиб.

«Жақси, ташла, бизнинг юртдан ҳар тун сенга айтсин куй,
Ой-мактубдан ўқиб юр!»
Меҳнат, ҳаёт, дўстлик мадҳин ўқимоқ-чун оқшом, тун,
Бедор ўтай бир умр...

МУШОИРА

Сен хай! Бағбан, қыла сен мұнда,
Эй, мұшар!

Гўзал тупроқ узра қуйилди оқшом,
Кундуз олар дам,
Жўшқин мушоира этади давом,
Дўстим, кел сен ҳам!

Бунда узоқдаги дўст бўлар яқин,
Санъат, маҳоратнинг мактаби бунда.
Қофия, сўз, мисра баҳслари қизғин,
Юраклар даврага киради бунда.

Қай дил чамани бой, жозиб нафаси,
Кимнинг фикри ўткир, теран, бокира?
Бу гурунг — шоирлар мусобақаси —
Шарқ шеърий чамани, бу — мушоира!

Ҳинд тупроғи узра қуйилиб оқшом,
Кундуз олар дам,
Жўшқин мушоира этади давом,
Дўстлар бўлиб жам.

Юраклар жўр экан, овоз ҳамоҳанг.
Зарра эҳтиёж йўқ муҳташам залга.
Бу шеър богига гўзал, ранг-баранг
Қўшиқ солиб келган ҳар шоир дилга.

Нил қудратин жўшиб куйлар бир шоир.
Ўзгаси Ганг мисол қилар замзама.
Фақат манго нусха ажойиб чодир
Бу гўзал даврага ажиб бошпана.

Бенгал кўрфазидай кўк эди оқшом,
Атрофда табиат оларди нафас,

**Ранг-баранг чироқлар шуъласи бесон —
Осмон кўзларида этар эди акс.**

**Салқин соҳилларда эсган шаббода
Гоҳ олиб келарди гуллар бўйини.
Гоҳ ҳинду қиз куйин, гоҳ яқин боғда —
Сайраган анвои қушлар куйини.**

**Лекин ҳоким эди даврада илҳом
Ва жасур қалам.
Жўшқин мушоира этарди давом,
Дўстлар бўлиб жам.**

**Ўзбек супаеидай саҳнада гилам
Чироқда ёнарди гўё камалак.
Меҳру муҳаббатин кўрарди баҳам
Ҳақиқат ва нурга интилган юрак.**

**Саҳнага чиқарди сипо ва вазмин
Чинор ҳам, ниҳол ҳам шеър чаманидан.
Кекса-ёш отаю фарзанддай яқин
Ёнма-ён дўстликнинг бу байрамида!**

**Шарқнинг ҳам бузилмас одатлари бор,
Ҳиндлар удумига қиламиз амал.
Чордона қурамиз меҳмон ва мезбон
Камалак ранг гилам узра бемалол.**

**Пойгакда ечилган хил-хил пойафзал,
Менинг назаримда ўзи бир дунё.
Ҳар бири ўзида меҳнат ва гўзал
Эли тупроғини келтирган гўё.**

**Ажиб Ҳиндистоннинг моҳир, миришкор
Косибин санъатин қилиб намойиш —**

Ҳиндлар сандаллари тизилган қатор.
(Сандал дарахтидан ясалган эмиш.)

Жуда соз! Албатта кийиб бирини,
Сафарга дўстлар-ла мен ҳам чиқаман.
Ҳар қўлга тутқазиб халқим меҳрини,
Буюк Ҳиндистонни яёв кезаман!

Хитойнинг бежирим, Бағдоднинг пухта
Оёқ кийимлари турар ёнма-ён.
Қарайман, Цейлон бор ва бошқа жуфтда
Эрон косибининг санъати аён.

Мўғулча этиклар Панжоб кафшига
Эртак сўзлагандай эгилиб турар...
Кўзлар қувонади инсон ишига,
Шод этар тупроғу меҳнат ва ҳунар.

Сўнгра теваракка сездирмай секин
Мен ҳам ўз туфлимга ташладим кўзим.
Ёмон эмас, Аҳмад, моҳир, камтарин
Ватандош, ишинга олқиш ўқидим.

Биламан, сенинг ҳам бунда дўстинг бор,
Балки Бомбейда у, балки Кашмирда.
Қаерда бўлмасин худди сен мисол
Яшайди даврада янграган шеърда!

Чодир ичи гавжум, кўзлар мунтазир,
Микрофон олдида давра соҳиби:
Кумушдай сочида жилваланар нур,
Кўзида ёшликнинг сўнмас ёлқини.

Неларни кўрмади бу кўзлар? Юртда
Қари ҳақсизликни ёққанин эслар.

Ирода ва умид тобланиб ўтда,
Қари ҳақсизликни ёққанни эслар.

Энди Ҳиндистони устида офтоб,
Шунинг-чун ёш, дадил, мунаввар боқар,
Бизни шеър баҳсига қилади хитоб,
Қўшиқ юраклардан дарёдай оқар

Гўзал таржимондир зангори оқшом,
Ҳар юрак ҳамдам.
Бизнинг мушоира этади давом,
Дўстим, кел сен ҳам!

Мана, мусиқадай, севгидай майин,
Даврага киради Панжоб булбули.
Нафис сатрлари ёниқ ўтдаин,
Жасур жаранглайди оналик дили.

Шеър ўқийди Непал, Вьетнам, Хитой,
Рус, тожик ўқийди шеърини сарбаст.
Қора алангадай соқолли сингҳлар,
Қордан оқ либосли бенгаллар, ҳиндлар,

Завқидан тебраниб нақ тўлқинли сой,
Тингларди ҳаяжон оғушида маст.
Қўшиқ-чи?

Гоҳ кураш,
гоҳ қиз севгиси,

Гоҳ кўкдан нон кутиб кўр бўлган нигоҳ,
Гоҳ гўдак кулгиси, гоҳ банан иси
Сурмали кўзларнинг нози бўлиб гоҳ:
Гоҳ бўғиқ ҳақиқат, дод, ҳайқириғи,
Гоҳи юлдуз каби йироқ, ёрқин бахт.
Қулликка санчилган ғазабнинг тиғи,

Гоҳ эрк тантанаси берган адолат —
Осиё, Африка картаси бўлиб,
Ҳаёт аламига, бахтига тўлиб,
Кириб келар эди дилдан дилларга.
Еллар мисраларни диллардан юлиб —
Миллион йўллар билан бутун эларга
Кетарди гўё бир самимий сайёҳ,
Елқин қанотида дўстлик ва меҳр.
Гўё шарқликларнинг бахтига гувоҳ,
Гарбни чорлар эди даврага шеър.

Эй латиф, фусункор ҳинд оқшомлари,
Не сеҳр бор эди зангор қўйнингда?
Тингловчи ва шоир ҳаяжонлари
Бир улкан қалб бўлиб тепар тўлқинда.

Янги куй, янги ўй олиб шоирлар,
Даврага келарди, келарди ҳамон.
Дилларни пайвандлар эди сатрлар
Дўстлик, қардошликнинг, кўпригисимон.

Ёру биродарнинг меҳрига сероб.
Юракдай давримиз борар кенгайиб,
Жафокаш қонига солиб офтоб,
Кўзида қалбиининг оқлиги ёниб —

Африка фарзанди ўқийди шеър,
Ирмоқдай қуйилар тинчлик сўзлари.
Ором огушнга кирган бўлар ер,
Ёрқинроқ чақнайди кўк юлдузлари.

Сен эрмак эмассан, сен нон, сен ором,
Орзу покиза.
Сен Ҳаёт! Ҳаётни куйла сен мудом,
Эй, мушоира!

Сен чорла, овозинг эшитсин жаҳон!
Шеърнинг уриб турган юраги бўлиб,
Ҳаётнинг энг ажиб куйига тўлиб
Даврамузга кирсин ишчи ва деҳқон
Ҳаёт санъаткори энг оддий инсон.

Балки у шеър ёзиб, ўқимаган ҳам,
Ижоднинг лаззатли дарди бегона.
Кураши — қалбида қайнаган илҳом,
Қитоби — эркка ишқ, орзу ва ғоя.

Майли, ўрин олсин бу шонли сафдан,
Шоирлар куйига бўлсин ҳамовоз.
Меҳнат-ла яратган саодат, бахтдан
Нақл этган мисралар кенг қилсин парвоз.

Ҳаёт гўзаллиги шеърятининг
Ёниқ нафасига тўлсин бу жаҳон.
Хавфдан халос бўлган башариятнинг
Қўшиғин тўқисин озод, тинч инсон.

Даврамуз меҳрга тўлиқ бир олам,
Дўстлар бари жам,
Буюк мушоира этади давом,
Келингиз, сиз ҳам!

ЙЎЛДА

Йўл, қишлоқ, шаҳарлар, денгизлар орти,
Гоҳ ерда, гоҳ кўкда, гоҳ сувда йўлим.
Қуроқдай турли ер, инсон ҳаёти,
Турлича ўй, кураш, турлича қўним.

Ҳамроҳим: интилиш, қўшиқ ва меҳр,
Қуёш ё ерсимон йўлдаман ҳар дам.
Ҳатто, тун уйқуга этганда асир
Эртага элтади тўшак-кемам ҳам.

Вақтни кишанлашга ҳамон мен ожиз,
Тупроғим ва умрим узра элтар йўл.
Не ёзсам туб-тубдан ҳаётга доир,
Инсоний қалбимнинг тебраниши ул.

ЮРАГИМГА ЯҶИН КИШИЛАР

Шаҳрим кўчасидан мен шод бораман,
Катта ҳаёт қайноқ,
сершовқин, гавжум,
Москва кўчасидай нурга кўмилган,
Машиналар занжири узилмас бир зум.

Одамлар дарёси оқар ёнимдан,
Қарайман:
ҳаммаси-ҳаммаси таниш,
Билмайман исмин ҳам, касбин ҳам аммо,
Биламан барида буюк интилиш:

Эртани бугунга келтирмоқ учун
Бугундан гўзалроқ дамга шошади.
Ҳаётда ҳали ҳеч тарих кўрмаган
Зафар китобидан варақ очади.

Танишларим қанча?
Сўрдим ўзимдан.
Менга жавоб қилди порлаган қуёш:
«Менинг нуриим кирган ҳамма ер таниш,
Баҳра олган жоннинг ҳаммаси қардош!»

Ана... Коммунизм шуъласи юзда,
Туркман қиз қуёшдан туриб илгари,
Кўтарма кранда юксак уйларни
Офтобга тутаркан қўшиқ сингари,
Дилга сиғмай кетиб дўстлик ғурури
Тезроқ қуриш учун узатаман ғишт.

Қарайман:

пахтазор,
бугдойзорларда
Бутун ўлка бўйлаб қизгин борар иш.

Юртим харитаси — менинг юрагим,
Энг узоқ бурчи ҳам таниш ва яқин,
Муқаддас гавқардай сақлайман унда
Икки юз миллионли халқ муҳаббатин!

Узоқ Шарқ,
Сахалин,
Бокуда юриб
Кўраман энг яқин, қадрдон дўстни.
Билмайман:

бу совет кишиларисиз
Қайдан олар эдим қалбимга ўтни!

Шу қалб куйи бўлиб
гоҳ оқшом,
гоҳ тонг

Дўстлар эшигидан кириб бораман
Ҳар ерда муҳаббаг ва ҳаёт берган
Яқин кишиларни топа оламан!

Заводда,
колхозда,
давлат бошида
Менинг юрагимга яқин кишилар,
Бахтиёр бўлардим
шеърларим билан
Шу дўстлар қалбига киролсам агар..

ҚАЛБИМ ҚОЛГАН ЭДИ...

Қалбим қолган эди, бир чоғ бу ерда,
Сизнинг дилингиз-ла жұнаб кетгандим.
Аждодим, авлодим қибласи — элда
Қалбимни согиниб шеърлар битгандим
Қани бунда ташлаб кетган у қалбим?

Кезиб, сою қоя кўрмаган жондек,
Тоққа тармашгандим толиб тизларим,
Сочилганди шодлик ёқут маржондек,
Лекин тун сел ювгач кунлик изларим
Сирқираб чиққанди толган тизларим.

Аммо яна тонгда тушгандим йўлга
Соё кўтарилмас чўққига дадил.
Қонларга тушганда олгандим қўлга
Юракни кончининг фонуси шакл
Шўъладай қолганди у ерда ҳам дил.

Эсимда чорлашди юлдузларсимон
Чақмоқ ва бижилдоқ бир давра гўдак,
Мен бўлсам айланиб гўдакка шу он
Ҳар бири кўзидан гўё бойчечак,
Гилосдай боққанди мен берган юрак.

Не яқин-йироққа йўлдош бўлмадим,
Бу қутлуғ умримнинг измида эркин.
Ҳеч ерда ҳеч кимнинг бахтин юлмадим,
Туйғумни изларга отмадим, лекин
Писанд ҳам қилмадим рашклилар кекин

Ҳар ерда денгизга тушган томчидай,
Қалбим зарраларга кетди бўлиниб,

Аммо дилга кирган ҳар дўст севинчдай,
Илҳом, куч, ҳаётдай жонимга иниб,
Яшадим, дарёдай тўлиб, тўлиниб.

Қолган дил изидан яна келдиму,
Мингларча нигоҳлар сеҳрида қолдим.
Ҳар салом, ҳар иссиқ табассум, кулгу,
Мавжида у қолган дилим кўролдим.

Удумдай, меросдай қон-ла ўтдими,
Бу беҳад кўзларда мавж урган меҳр?
Зарра-зарра қолган қалбим ўтими,
Бизни яқин қилган муаззам сеҳр?

Мен олган диллар ҳам ҳамон қалбимда
Ҳаётим безаги, шеърим жаранги.
Ичган сувларимнинг нами лабимда,
Сочларимда ҳатто йўлларнинг чанги,

Уша ўт ёшликка мен содиқ қолиб,
Бутун халққа дилим бериб кетаман.
Сўнг бу гул днёрни қўмсаб, соғиниб,
Қуёшдай дўстликни қўйлаб ўтаман.

САЛОМ СИЗГА, ЭРҚПАРВАР ЭЛЛАР!

Мафтун этганидай мени оқ тонглар,
Куй олпб киради гўзал оқшомлар.

Қуёш орқасидан — беҳисоб чироғ
Нурига киради мамлакат шу чоғ.

Мириқиб ухлайди ширин гўдаклар,
Шу гўзал осойиш оқшомги пайтлар.

Яна ҳам ёрқинроқ ёниб чироғим,
Дўстлар-ла тўлади менинг ҳар ёғим.

Буюк қурилишлар тушган ерлардан,
Оппоқ пахталарга тўлган қирлардан,

Бир-бир келиб кирар қаҳрамонларим,
Сухбатда ўтади ширин онларим.

Атлас тўқувчи қиз,

пахтакор полвон,

Олтин Юлдуз таққан қаҳрамон чўпон —

Бари қўшиғимда куй бўлмоқ истар,
Меҳнатим, шонимдан ёзгин деб қистар.

Мен шулар номидан юритиб қалам,
Тонгни қўриқлайман посбондай маҳкам!

* *
*

Лекин менинг ўлкам, тинчлик ўлкаси
Ортида тентирар душман кўлкаси.

Шу ёрқин, илҳомбахш туннинг тинчини
Бузмоқ-чун қайрайди қонли тишини.

**Мен дейман: дўқингиз тамом беҳуда.
Бу тинчлик қўргони мустаҳкам жуда!**

**Сулҳ байроғин тутган миллион-миллионлар,
Сизни ўша атом бомбангиз билан**

**Итқитиб ташлайди жаҳондан мангу!
Сулҳпарвар халқларнинг одил фикри шу!**

**Мен осойиш тунда беғам, беозор,
Бахт берган тупроқни сақлайман бедор.**

**Кремль юлдузи қаршимда чақнар,
Нурига ювилар гуллар, япроқлар.**

**Айқириб оқади каналларда сув,
ГЭСлардан қуйилар қудрат ва ёғду.**

**Эсаркан Коммуна чўққисидан ел
Ёрқин илҳомларга тўлади шод дил.**

* *
*

**Оппоқ тоғ отади...
Куйимга йўлдош,
Кўкда ярқирайди каттакон қуёш.**

**Шуъласи тутаркан она тупроқни,
Секин сўндираман мен ҳам чироқни.**

**Қалбим офтобдан бўлиб мунаввар,
Дейман: салом сизга, сулҳпарвар эллар!**

ОКЕАНДА

Океан, кема, қардош, дўст,
Хурмоларда маймунлар.
Қун — денгизда минг-минг кўз,
Нурдай равшан кўнгиллар.
Табиат этган сеҳр,
Қутулмоққа йўқ дармон.
Даврада қўшиқ, меҳр,
Бир сўздан сачрар гумон.
Илҳом, куй бошда ялов,
Тўлқинларда табассум.
Сен, Ваган ўғли дарров,
Недан чўчиб қолдинг жим?
Қулгу қочди юзингдан,
Гумонга бўлдингми қул?
Гумон менинг изимдан
Қолмас бўлибманки тул.
Бил, у уйинг, болангдан
Олиб менга бермайди.
Бу муҳаббат йўлимас,
Дил у кўйга кирмайди.
Сен, гумон, денгиздай қуч,
Тўлқин бўлиб от мени.
Танамда қирғоқдек куч,
Енгиб чиқаман сени.
Борлигимча қоламан,
Марҳумим сақлаб омон,
Диллардан жой оламан,
Ўзин кемирсин гумон!

САӦДАТНИНГ АМЕРИКАЛИК ХОНИМГА ЖАВОБИ

Менга келиб тегди, бойвучча хоним,
Флор вилласидан ёзган хатингиз.
Ажаб зукколик-ла сурибсиз қалам,
Ҳасад ёндирганда қора дилингиз.

Мактуб дилнинг рамзи, деганларидай,
Мен ҳам қиёфангиз кўрдим шу хатда.
Ёзбисиз бойликлар... уруш ва яна
Ўзингиз ва менинг унвоним ҳақда.

Билсангиз сиз бошқа, мен бошқа олам,
Сўзларим албатта қилади ҳайрон.
Майли, Совет Шарқи эркин қизининг
Жавобин эшитсин халқлар ва жаҳон!

Сиз ҳам, геологсиз, сизнинг унвонни,
Отангизнинг беҳад бойлиги берган.
Эрингиз доллари хазинада тахт,
Саройингиз кўкка кўкрагин керган.

Фарзандни вужудан ёмон кўрасиз,
Қаритади, дейсиз тугиш аёлни.
Сиздаги билимни берган долларнинг
Жаранги банд этган бутун хаёлни.

Қийим-кечакларнинг йўқдир ҳисоби,
Миллиондан ошади олтин ва безак
Гулларга ўралган виллангиз тўлиқ,
Хизматингиз қилар қора кўл беҳад.

Ишлаш нега керак, умр роҳатда,
Қуллар меҳнатидан оқиб келар пул,

**Мана, америкалик калтабин хоним,
Сизнинг унвонингиз, қиёфангиз шул!**

**Сиз ўша тақинчоқ, долларга банда
Кибр-ла дунёга ташлайсиз назар.
Кўзингиз ўйнатар менинг ёш ўлкам,
Ҳусни тўлиб гўё баҳорги саҳар.**

**Сиз англай олмайсиз бизнинг дилларни
Тўлдирган зўр кучнинг берган бахтини!
Мана, мен геолог, неча йилларки
Тинмай ўрганаман тупроқ қатини.**

**Бу озод тупроқда қуллик сўзини
Инсон учратмайди ҳатто луғатда...
Қулликни туғдирган ваҳший бир қонун
Ижод этилгандир сизнинг тарафда!**

**Мен қулмас, қулим ҳам бўлмас ҳеч қачон,
Бу зўр оилада бир ҳаёт мавжуд.
Териси қорами, оқми, сариқми,
Совет кишисининг номи-ла машҳур.**

**Мен ҳам фан доктори, бойвучча хоним,
Мен ҳам бойлигимнинг билмайман чекин.
Менинг парвозимда фан чўққисига
Сиз деган долларнинг қўли йўқ лекин.**

**Мен оддий бир ўзбек чўпоннинг қизи,
Мени фан доктори қилган Ватаним!
Менинг хазинамнинг бойлигин санаб
Бугун Уолль-Стрит уйқудан маҳрум!**

**Ҳасад-ла сиз тинмай санайсиз лекин,
Ҳисобига етмай қуясиз догда,**

Чунки бу қурилиш, ижодий ишлар
Кундан-кун ўсади азиз тупроқда!

Жаҳон назарида кун сайин ошган!
Дуру гавҳарларнинг асили манда!
Буюк коммунизм бўлиб кўринар,
Жаҳон назарини унга тикканда:

Бу — сўнгсиз қирларни гардишдай ўраб
Ўсган ўрмонларнинг куйдор шовқини.
Янги каналларда қуёш нурини
Қамраб оққан сувнинг кўм-кўк тўлқини.

Чўлда барпо бўлган янги боғ кўрки,
Бу — олтин буғдойлар, зар каби ипак.
Бизнинг оппоқ олтин хирмони ҳар куз
Ҳар колхозда бўлар кўкка етгудак.

Барчаси бир қуёш нурини эмиб,
Кундан-кун ортади қудрати, кўрки.
Бу — менинг Ватаним, тақдирим, бахтим,
Хазинам аталур Советлар юрти!

Сизда геологга йўқмиш эқтиёж!
Бу ҳақ! Сизга қиммат бу кунги ўлжа.
Бизнинг Тошкентдаги университетлар
Ҳар йил мамлакатга берар юзларча!

Лекин буюк ишлар учун бу ҳам кам!
Ҳеч бири ўлтирмас сиз каби беиш!
Дилида жўш урган муқаддас тилак,
Ҳаёт гўзаллигин кўпроқ яратиш.

«Кўксимда хазинам бир қуёш қадар,
Олиб халқингга бер!» деб чорлар ҳар тоғ.

Ернинг қатламидан тутқун нефть дер:
«Кўзим оч, айқирай мисоли булог!»

Тоғларга биз берган ҳаёт изидан,
Қирар коммунизм ёрқин чироғи.
Мана менинг режам, ҳаёт харитам,
Менинг Ватанимнинг порлоқ иқболи!

Менимча, жаҳонда сиздан йўқ қашшоқ
Эй дуру гавҳарга кўмилган хоним!
Пардоз қутисида билим ҳам, дил ҳам,
Сизнинг тушунчага ёлғиз пул ҳоким.

Чақалоқ оғзидан келган сут ҳидин,
Менга берган кайфи албат сизга ёт.
Умрингиз богини урган куз ели,
Боши берк кўчада сиз кирган ҳаёт.

Сизда келажак йўқ, сизнинг кўзингиз
Бу кунги олтину доллар асири.
Сиздай беистикбол, сиздай беҳаёт.
Уолль-Стритнинг қора тақдири.

САЛОМ, МИСР!

Бугун юрагимда жуда кўп қўшиқ,
Ҳаяжондан тилга келмайди калом.
Совет Осиёсин жўшқин қалбидан,
Қаҳрамон халқ, сенга келтирдим салом.

Гарчанд оралиқда денгизлар, тоғлар
Тошкент Қоҳирага оғадек яқин.
Эрк кўргач қул араб кишанни тор-мор
Этганда кўзида чақнаган ёлқин
Бизнинг дилга солган қувончли тўлқин.

Мен кўрдим Миср-ла елкама-елка
Суриялик қизлар қурганин ҳаёт.
Кўшиқдай Осиё, қайноқ Африка
Кўлга қўл берганин маҳкам умрбод.

Порт-Саиднинг эркин, жасур қалбидан
Қуёшга юз тутган ол байроқ кўрдим.
Бу — жангда тўкилган қонлардан ўсган
Истиқбол лоласи жаҳон кўзига —

Миср, танитаркан сени қайтадан
Жон бериб, мангулик олган ўзига
Қурбонлар хокига бош эгиб турдим.

Қурбонлар хокига бош эгиб мен жим,
Зангор Нил нафасин тингладим шу вақт.
Машҳур қадим Миср гўзал юраги
Мен билан ҳур, озод бошлади суҳбат:

Бухоронинг ўлмас санъатларини
Араб устасига не қилди қардош?

**Мисрнинг кўк ўпар эҳромларини
Қай куч қилди кекса Помирга йўлдош.**

**Не керак онага, гўдакка, элга?
Не учун бу кураш жасурлик, мардлик?
Нил ва мен сўраймиз: гўзал Москва.
Ҳамда Қоҳира дер: дўстлик ва бирлик.**

КУЗГУ

Қишлоқми, шаҳарми, элними кездим,
Ҳеч не келтирмадим дўстлиқдан ортиқ.
Мана битта кўзгу — янги қўшиғим,
Бир япон қизидан даҳлсиз тортиқ.

Бизни босмахона дарвозасида
Совет қўшиғи-ла олишди кутиб,
Ёмғир фасли эди. Илиқ жалада
Ҳамма кўзиқориндай соябон тугиб.

Одми коржомалар, бармоқлар одми,
Қисиқ кўзлар тўла орзиқиш, меҳр.
Нигоҳлар касбидай сергак, саботли,
Шулар сўзга берар қанот ва сеҳр.

Сухбат тугамасдан, битди танаффус.
Қамраб кетди барин станок, сурьат.
Қим билар яшиги қўйнида маҳбус
Қаби ётар балки энг эзгу журьат?

Ва оқшом портларда учар чайкадай,
Ўша варақалар, жанговар сўзлар...
Ана у, нигоҳга ўхшар қатрадай
Кеча мен митингда учратган кўзлар.

Сухбатга фурсат йўқ, кутар иш, иш, иш,
Бехалал ўтамиз мезбон кетидан.
Ҳарф терувчи бир қиз лабда ним кулиш,
Одатий таъзим-ла тортди енгимдан.

Қўлида қошиқдай иккита кўзгу,
Жилмайиб бирини юзимга тутди.

Бошқасига ўзи боқиб ним кулгу,
Менга тутқизди-ю, ишига тушди.

Иккимизда бир хил қошиқдай кўзгу!
Кўзгу, кўзгудаги аксга ёт риё.
Дўстлик ойна каби нозик, соф туйгу,
Синдирилса ҳисга озормиш гўё.

Иримчи эмасман!

Кўзгуни жондай,
Синдирмай авлодга қиламан тортиқ.
Мокомото дурп машҳур бу элда
Гавҳар ахтармадим дўстликдан ортиқ.

ТУН

Узга юртда бунча қоронғу,
Узун бунча тун?
Юлдуз қатор чироғлар ёғду
Тўкмасми мен-чун?

«Хайрли кеч» тилаб мезбонлар
Кетар йўлига,
Топширишиб мени серардоғ
Хонам қўлига.

Шу хонада тунаш ҳам бурчим,
Ёт юртда танҳо,
Лекин мудом буюк таянчим,
Юртим нақ зиё.

Ўрар мени ёрқин оғушдай,
Қоронгу тунда.
Уясида сайраган қушдай,
Ёзаман шунда.

Ёзганимни минг сирга тўлиқ,
Ёт тун ўқирми?
Ўз тилида шўх ёки сўниқ
Қўшиқ тўқирми?

Ўқий берсин, ҳаммаси аниқ,
Сатрларимда,
Чунки шундай муҳаббат ёниқ
Томирларимда.

БАХШИШ

(Йул дафтарида)

Йўқсил келинчакнинг тўкис уйидай,
Омонат ҳашамдан ҳоргандай шаҳар.
Уйга сиғмай чиққан тўқлик бўйидай,
Тўқ дуд ҳидга тўлиб киради сахар...

Ва сен бахшиш дейсан, йигит! Ҳол мушкул .
Вужудим жунжикар нақ носоз бир тор.
Кўзларинг кўзгуси, мунгинг ўзи тил,
Англайман: бахшишда не умид, не зор.

Карвон орқасидан чопган бўтанинг
Бўйин қўнғироғи эмасми бахшиш?
Сирқиратиб, мағрур филдай ватанинг
Муқаддас ҳиссасига бермасми қоҳиш?

Хурмо танидай қўнғир мускул ва ўтдан
Яралган кучсан тоҳ, матонатсан гоҳ.
Йўқликдай қўполлик, бир тубанликда,
Чашмадай мусаффо сендаги нигоҳ.

Океан зангорлиги кўзим ўйгандай,
Бўм-бўш кўз косамда мисдай қнёфанг.
Томчиб кучни берган каучук дарахтдай,
Умид йўқотишдан қуриган силланг.

Назаримда сен-чун — океан кафтида
Юртинг—кўрмоғи бор—емоқ йўқ жаннат.
Оёқ, қўл, зор нигоҳ ҳароратидан
Устургансан унда минг бир хил неъмат.

Гулин кўрнб ҳатто беҳониш қушдан,
Ҳар сояга жойлаб ишрат ва ором,

Боғларни безатиб энг ажиб тушдан,
Ўзинг чиқиндидай юрасан беном...

Нечун, бу жафокаш қадим тупроқда
Сендан бошқа ҳамма жонли — муқаддас?
Нечун гамдай сокин бахшиш нидонгдан,
Изингдан фарёд деб қилич, тиг ўсмас?

Чойингдай тим қора йирик кўзларинг
Боқиши тиланчмас, мутеликмас, ўқ!
Наҳот, сен топинган минг бир тангрининг
Содиқ бандалардан ҳеч хабари йўқ?

Бахшиш... қалбинг, кўзинг-қўлингдай чўзинг,
Тақдирми, севгими, нонми илтижо?
Таҳқирлаб чақа, нон қилмайман тортиқ,
Қалбимни тутаман меҳрим қилиб жо...

Кечир, қандай қилиб мен дардинг олай
Ҳаётда бахт бу, деб тутқазмоқ маҳол.
Ер, қуёш, орзунгда толе бир талай,
Элингда жавобин топар бу савол!..

ҚУЁШЛИ ҚАЛАМ

Не ыди Бахыданым, Ё Шерволадан.
Барым ыруди ыалбизаги нур..

ҚУЁШЛИ ҚАЛАМ

Достон

ХАЕЛ ҚАНОТИДА

Йўл узоқ, йўл яқин, бошсиз, сўнгсиз йўл,
Бири тор, бири кенг, равон ва сўқмоқ.
Тинглаб кўр, қаричи минг эртакка мўл,
Туғилмоқдай фарздир бирини ўтмоқ.

Йўл... тупроқ чехрасин кесган сонсиз йўл,
Йўл демак борлиғи издир беҳисоб.
Изларсиз коинот — мисоли бир чўл,
На кураш, на зафар, на ҳақ, на сароб.

Йўл демак, ўтилган бир умр демак,
Ҳеч бири муқиммас тупроқ сингари.
Лекин замон ўта борлиғи ҳикмат
Биз-ла келаётган кимлар йўллари?

Ҳа, шундай йўллар бор тўлиқ изларга,
Замонлар тўфони кўмишдан ожнз.
У тирик! Жаҳонни очар бизларга
Эзгулик меҳроби қаршисида тиз

Чўккандай киприк-ла суртиб ҳар чангин,
Даҳолар олдида бош эгамиз лол.
Тирик юрагига кирганинг сайин,
Гўзалроқ, яқинроқ сенга истиқбол.

* *
*

Биз ҳам йўлда... Қуёш, тупроқ васлидан
Қизийди орқада, олдимизда йўл.

Гўзал бўлиб кетмиш тупроқ аслидан
Уруғ сочиб ўтгач Меҳнат номли қўл.

Йўл равон, пўлат из сингари текис,
Икки ёқ навбаҳор бўёғига мўл.
Ортада қанча юкли, юксиз қолган из,
Олdda борлиғи сир, босилажак йўл.

Нақадар фусункор кўрилажак кўрк!
Дамлар ҳам одимлар қайноқ кундузга.
Очиқ теразадан ел билан кўм-кўк
Осмон отилади машинамизга.

Бизнинг машинамиз уфқ ва қуёш,
Елу юракларга киришга шошар.
Муаззам адибга сафарда йўлдош
Бахтидан қувончим аршидан ошар.

Сафар! Оз кездими адиб ҳаётда,
Қишлоқлар, шаҳарлар элларга сафар.
Мудом шай сайёҳдай хаёл-қанотда
Тақдирларга сафар, дилларга сафар.

Юриб олов кафтда ёнган тупроқда
Адиб дил иситар нурни қидирди,
Олтин водий кезиб ҳоргач, булоқда
Сув қолиб, гўзаллик, шодлик шимирди.

Ҳар сафардан ортиб-тортиб келганни,
Факат қаламига этди ҳадия.
Ҳеч кимса билмади қалам билганин,
Неча бор севилиб, ёнди хуфия.

Бир дамда неча бор чиқди сафарга,
Неча эл-ла бирдан қилди у суҳбат.

Минг тоифа урди ўзин асарга,
Гоҳ уруш, гоҳ яраш, гоҳ бўлиб ғурбат!

Фақат ўзи эзгу бу сирдан огоҳ,
Ёзишга ўлтиргач қилгани сафар.
Гоҳ аниқ сўз излаб, ранг, жон излаб гоҳ,
Сафар қила-қила ёзди у асар...

Ҳа, адиб сафарда! Учар гиламдай,
Машина елади равон изида.
Далалар яшнайти боғи Эрамдай
Табиатга шайдо адиб кўзида.

Бу йирик кўзларнинг теран нигоҳи
Терган бўёқларнинг жилваси не тус?
Учқур хаёлларнинг олов қаноти
Қай аср, қайси давр дамига тўкис,
Уни фақат адиб ўзи қилар ҳис.

Ҳамиша осойиш, салобат сиймо,
Биламиз, жаҳонни қамрашга қодир.
Ким биледи, шу он — тез оқар дарё
Каби не хил хаёл ва неча тақдир —

Завққа солиб ўтар нотинч фикридан,
Асабин савалар не истак дарди?
Йўқ, фақат йўл тутар қалам зикридан,
Йўл босилган сари — нари кетади.

Ўйлар билан дил ҳам отнлажакдай,
Адиб ўлтиради кўксини қучиб.
Уфқда мўъжиза очнлажакдай,
Машина елади қуш каби учиб.

Мотори ғувиллар, ғувиллар шамол,
Кичик даврамизда буюк сукунат.
Балки янги ҳислар қайнашидан лол
Адиб бол аридек қилади меҳнат?

Фақат чуқ дўпписн остидан тошган
Кумуш ҳалқалардан оқиб тушар тер
Ва унга қўшигин кўтариб шошган
Каби икки ёндаи чопиб келар ер.

Ер адиб сингари тинимсиз ишда,
Бунда чексиз ғўза, у ерда бугдой,
Унда боғ, бу ёқда жийда кумушда,
Бедазор, полизда сабза бир чирой.

Ер барин кўксида қуёшга тутиб,
Бағишлаб ётибди ўзидан камол.
Ишчи ер дилига қулоғин тутиб,
Адиб гўё ундан олади мисол.

— Ойбек ишляпти!— дейди бахтиёр
Хотини адибга қилади имо.
Тақдир адибига ҳамдам этган ёр
Қаламдай вафодор, илҳомдай зебо.

Виждонидай тоза, ҳаётдай доно.
Серташвиш умрининг мунис ҳамдами.
Лочиндай ўғиллар ва қизга она,
Ҳорганда тили-ю, ишчи қалами.

Эридай заҳматкаш, эридай танти,
Фан ва шеър, гўзаллик ошиги олим.
Кимё илмининг юлдузларидан
Бири бизнинг азиз Зарифа хоним.

Адиб сўзи етган ҳар бир овулда
Ажабмас, топилса унинг шогирди.
Иккиси гўзал байт қўш мисрасидай,
Ишқда, ишда ажиб умр кечирди.

Ҳа, адиб ерсимон бегиним ишда,
Ҳар босилган йўлдан илҳом теради.
Яна қай куй, ният, куртаги нишда
Кўзида бўстонми, ё ўтмиш дарди?

Ўтмиш ўз юкидан қаддини букиб,
Хамон ўлжа олар биздан дамларни.
Битмас газнасига гаввосдай чўкиб
Адиб тинмай терди жавоҳирларни.

Бугун Бухородан қалбини излар,
Излар минг йўлларга кирган хаёлин.
Ким билар, бу тупроқ нелардан сўзлар.
Кимлар ечиб берар чигил саволин.

Гарчанд дарслигидай таниш Бухоро,
Тигди мудроқ, уйгоқ кекса, ёш бобин,
Зиндонида титраб, миноралар аро
Кезди ва ахтарди дилга хитобин.

Ҳақу ҳақсизликнинг талашларидан
Ҳолдан кетган нордай чўккан қасрлар.
Кўз ёш тепчиб чиққан шўрхак тошлардан
Аждод заковати ўчмай асрлар —

Ўта мўлдирашиб боқар адибга,
Боқар нураб кетган арку қулаган давлат.
Адиб қул меҳнати, санъати — зебга
Ҳарблар суягидан қурилган савлат,

Шухрат қолдиғига боқади такрор:
Қон ёнар, қон, ёқут, дур жилвасида,
Ҳар гишtidан тирик боқади меъмор.
Ҳокимлар-чи, замон оч тевасида —

Ўтмиш карвонининг йўлида унут.
Саройлар, тупроқранг уйқуда мудрар,
Адиб юрагига солиб янги ўт
Қамчи буқолмаган тақдирлар судрар.

Арка кўтарилар... Қадамлар огир,
Оёққа ёпишган ботмон тош гўё,
Ўтган икки минг йил замонда, ахир
Қанча хоқон, кибор, қанча қул, гадо

Донг солиб, дод солиб, учиб, судралиб
Ўтмадими бу тим, бўм-бўш йўлакдан?
Сийқаланган гишtlар машъум йилтираб
Ҳароратинг ютар тортиб юракдан...

Арка кўтарилар гусса каби жим,
Кўҳна деворлардан уфуради муз.
Шодлигимиз ютиб қултум-бақултум
Обхоналар боқар нақ ўйилган кўз.

Обхона, обхона, эй мудҳиш кунжак,
Балки, сени эзгулик-чун қурган эдилар?
Узоқлардан келган ташна мусофир жиндак
Бўлса ҳам ташнасин босар, дедилар?

Бунда сув сақламоқ, ҳаёт сақламоқ
Демак, боқийликни қилганлар ардоқ.
Лекин амирликнинг тождори олчоқ
Бутун эзгуликка солгандай сиртмоқ —

Сени асл бурчинг — ҳаётдан тортиб
Олди-ю, айландинг қамоқхонага.
Мангу тавқи лаънат юкини ортиб,
Кириб бўлармиди нур замонага?

Қолдинг бешафқатлик, қўрқоқлик, таҳқир,
Ҳақсизлик тимсоли бўлиб шумшайиб,
«Агар бўлмаганда Ленин, Октябрь,
Бир даҳо бу гўрда кетарди чириб». —

Уйлар адиб ёниб, кўзи қовжираб,
Дарра зарбин сезар ўз кифтларида.
Гўё Айний кўзи боқар жовдираб
Қабиҳ обхонанинг зах шифтларидан.

Вужуди оғриқда, жони қийналиб,
Жунжикиб қўлларин сунар қўлтиққа.
Йирик, доно кўзлар мунгга айланиб
Тўкилмаган ёшга тўлади лиққа.

Шу кун қанча кезди, кўрмади қанча,
Кўзидан кетмади Айний кўзлари.
«Ҳеч ким бу зиндонда ёнмади унча,
Ва ўқдай тешмади ҳеч ким сўзлари.

Ҳаёти, қалами, коми-жасорат,
Қуллар юрагининг ошкор фарёди.
Сўнги исён қони, илк эрк, саодат
Шодлигига ҳамдари эди улкан ҳаёти»

Уйлайди у. Сўнгра баҳс, учрашувлар
Сўнгсиз хотиралар бари жонланиб,
Гўё голиб Айний тинмай ёзиб, шодланиб,
Сўниқ Арк устида этарди парвоз.

Гүё дерди: «Мавзу ётар тахланиб,
Ёзинг, Ойбек, қанча ёзсангиз ҳам оз!»

Оқшом ҳориб-чарчаб қайтди меҳмонхонага,
Икки қиз ва йигит кутарди уни.
Институт залини тирбанд тўлдирган,
Суюкли куйчига илҳақ ўлтирган
Сонсиз мухлислар-ла шеърхонликда
Жарангли кечага шўнғиди куни.

ЯРАТИШ ДАРДИ

Бирдан уфқлардан богларга кириб,
Йўлни кесиб чиқди осмон ранг дарё.
Адиб хаёлидан далани суриб,
Ҳис тўлқини инди танига гўё.

Ва у ўз кўксини қучди маҳкамроқ,
Учмоқ истагандай қўзгалди хиёл.
Йўқ! Борлиқ антикар унга яқинроқ!
Севинч-ла тамшанди. Қим билсин хаёл —

Янги қаҳрамон-ла учраштирдими,
Ё сув парисига қилди рўбарў?
Ё қуёш билан қўл ушлагштирдими,
Ё тоғлардан тушди олдига оҳу?

Кенг ягрин, мош-гуруч қўнгироқ сочда
Сездим ёйилганин янги ҳаяжон.
Адиб рафиқаси бу янги мавжда
Кўрди чоғи унга таниш бир жаҳон:

— Ойбек ишляпти!— деди бахтиёр,
Ва азиз сиймога қилди ишора.

Қарайман: чиндан ҳам илҳом дарди ёр
Вужуди, ўз қалби сочган зиёда.

Мен ҳар калимани термоқ бўламан,
Салмоқли, бўёқли, сиёқли бари.
Камёб шоҳидликдан бахтга тўламан,
Онгда туғилишин янги асарнинг.

Водий кесиб чиққан осмон ранг дарё
Сомон йўли каби ястанди йўлда,
Унда қуёш ёнар нақ гўзал рўё,
Парча-парча олтин ҳар оч тўлқинда.

Яқинлашган сайин қамашади кўз,
Яқинлашган сайин салқин олар тан.
Яқинлашган сайин ҳар зарра-юлдуз
Тўзонин кўтарар бу ойна сатҳдан.

Зарафшон! Онани, ё севгилини
Нохос учратгандай адиб беҳад шод.
Учқур машинанинг тортмай тизгинин
Боладай сакрайди тоғдай улкан зот...

Зарафшон! Эй она тупроққа кўкрак,
Шоҳу гадога тенг кўксини очган,
Тупроқ тириклиги, инсон тўқлиги
Водий гўзаллиги бўлиб зар сочган,

Мен сени қўшиққа солмогим маҳол,
Умринг, кучинг, кўркинг, меҳрингни бу он.
Ўзингдай абадий, гўзал, баркамол
Қуйлаган-ку сени Ҳамид Олимжон?

Ойбек соҳилингда турар чинордай,
Барча улканлигинг завқли нигоҳда.

Бир сўнгсиз карвонга тизилган нордай
Толларинг таъзимда турар қирғоқда.

Бу икки қаламнинг санъатига лол,
Ёзганларин қайта-қайта ўқирман.
Қалбимни қийнаган, эркалаган ҳол,
Айтмасам бўлмасни мен ҳам тўқирман!

Адиб истаги-ла тўхтаймиз. Бирдан
Ер, қуёш, сув, ҳаво бизни қучади,
Дарё қўшиғидан, ел шивиридан
Тандан йўл ҳордиғи тундай кўчади.

Шоир соҳилда тик,
Кенг кўксин керап
Табиатдан яйраб ичади ҳаво,
Ҳаёлин забт этар мунис, сеҳргар
Сувдан келаётган фусункор садо.

Шоир соҳилда тик. Дарё нур ичра,
Баҳор тошмоқ бўлар қирғоқларидан.
Оқиндан тўлдириб, қўшоқ ҳовучда
Тўйиб сув шмирар,
бармоқларидан —

Тоглиқдан тушгандай тўкилади сув,
Олачалпоқ нурда гавҳардай ёниб,
Кенг пешона, юзга ёйилар кулгу,
Гўё илҳом ичди ҳаётдан қониб.

Дарё ўз куйчисин тўлқин қўйнига
Олиб кетмоқ бўлиб жўшқин оқади.
Куйчи мафтун турар сув ўйинига,
Мағрур акси ундан бизга боқади.

— Ичинг!— дейди менга ўрнини бериб,—
Хар дарё сувининг ўз баҳраси бор!
Ҳозир устоз турган соҳилда туриб
Гўё нмтиҳондан ўтмоғим даркор.

— Ичинг!— дейди. Мен ҳам нам қирғоқ узра,
Меҳробга киргандай аста тушаман.
Синчков нингоҳидан қимтиниб зўрга
Қўш ҳовучда шаффоф баҳра ичаман.

— Яхши! яхши!— дейди такрор ва такрор,
Гўё сув ичмадим, гўзал шеър битдим.
Гўё ўзи каби эзгуликка ёр,
Гўё шогирдликнинг мактабин ўтдим.

Шодман: Адиб билан бир сув, бир тупроқ,
Бир элга фарзандлик орттирар фохрим,
Шодман: кезиб, севиб сероб ва чанқоқ
Яратишнинг дарди, бахтидир маҳрим.

Яна йўл! Орқада қолди Бухоро...
Наҳот адиб билан келмоқда шаҳар?
Наҳот фикри қалъа, қасрлар аро,
Низолар, курашлар маънисин чақар?

Ё мағлуб амирнинг олтин қалқони,
Ута олчоқ қалбин кўриб турибди?
Занжир узган қуллар, қурбонлар қони,
Нақ ўз томирида уриб турибди?...

Кўрдим, кураш, қирғини ва мушкул зафар,
Мардин, шоҳидларин ахтариб топди,
Қанча дўстлар уйда кутганда маҳтал,
Унинг кўзларида оппоқ тонг отди.

Ҳикоя тинглади, музейларда кезди,
Кирди минг-минг ҳаёт, тақдир йўлига.
Шаҳар қалбин очиб:
— Уқиб ол,— деди,
Берди ҳеч тушмаган қаламин қўлга.

У тинмай ишлади. Қари-қартангдан
Толмади неча кун ҳикоя тинглаб.
Ҳозир чиққан каби ўзи зўр жангдан,
Юзда йнллар изи терда бўлди фарқ.

Нақ кўзим олдида ўша қиёфа:
Укинч, изтиробли, заҳматкаш кўзлар.
Хит эди сўзломмай. Нигоҳи ёна —
Ёна гўё менга аччиқ ҳақиқат сўзлар:

— Булар сўзлаб берган ҳар бир ҳикоя,
Ўзи шундоққинна олтиндай кинтоб.
Бунда ҳар не тубсиз ва бениҳоя
Жафо ҳам, даҳо ҳам, орзу, изтироб.

Ақлу заковати жаҳонни тутган,
Абу Али Сино, Маҳмуд Торобий,
Ва қанча даҳолар шу ерда ўтган!
Ҳали очилмаган тарихнинг боби —

Озми бунда? Ахир, нега ёзмаймиз,
Халқига кўтариб чиқмайди қалам?
Ўтмиш карвонида сочқ дуримиз,
Териб, наҳот дилдан бағишлаб малҳам —

Қайта порлатувчи истеъдодлар кам?
Жуда кўп, Зухродай ёрқин истеъдод,
Юртим насри, назми тоза кўкида.

Ўтажак умрдан тиламай имдод
Ёзилимиз керак, ёниб ижод ўтида!

Кўрдим: фикрлашдан ёрилгудай бош,
Унут папиросни улаб чекканин.
Мовий тутун ичра мунис, кўмакдош,
Хотини дафтарга хатлар чекканин.

Хориб-чарчаб, сайрга чиқса, Бухоро
Оқ нурлар тўшади минг-минг чирроқдан,
Гумбазлар, минорлар, қалъалар гўё
Афсонавий юртдай боқди йироқдан.

Олдида навқирон, кучли йигитдай,
Шодлик тирсиллаган бугунги ҳаёт.
Офтобга маҳлиё карвон булутдай
Оппоқ юксак уйлар!

Мисли оқ қанот

Ёйилган ойнабанд улкан бинолар:
Янги институт, янги фабрика,
Янги меҳмонхона, янги кинолар,
Янги тақдирлилар абадийликка
Олиб кирган ҳусн, янги жилолар.

Янги бахт, орзулар яшнаб, яшариб
Яна шуҳрат сочар мағрур Бухоро.
Янги авлод ўтмиш чангини артиб
Ҳамон яшрин ётган қатламлар аро,

Аждод даҳосини излашдан толмай,
Суяб, тиклаб, севиб қилади ардоқ...
Адиб боқар: кўкда юлдуз нақ олмос,
Ерда Ильич ёққан сўнмовчи чироғ.

Ерда... ерда яна қанча томир ёйилиб
Инсон учун ишлаб уриб турибди.
Ўзбек юрагининг оташин олиб,
Ким ҳозир қайларга кириб турибди.

Улкамизнинг янги алломалари,
Бухорода очган ўзбек газимиз,
Бизга келган ҳурлик, толе йўллари
Билан борар дўстга нақ дил меҳримиз...

Кеча ва бугунни бирдайин қучиб.
Тонгга юрар уйғоқ Бухоро тун.
Машиналар кўча-кўйларни ювиб
Кундузга келиндай узатар уни...

Йўл давом этади. Адиб изида
Қуёш чеҳрасидан ажиб рўшнолик.
Ортида ўлтириб, йирик кўзида
Илҳом чақмоғини мумкин кўрмоқлик.

Тарих жароҳати, халқнинг офати,
Йиқиқ салтанатнинг гишти ирғитиб,
Шаҳид, қурбонларнинг унут қоматин
Суяб олиб, қутлуғ қонларин артиб,
Бир роман ёзмоқчи.

Онда ниш олиб,
Биз-чун янги асар топмоқда камол.
Дилга шунча довул, тўнтариш олиб,
Филдай тинч ўлтириш эмасми малол?

Бутун умр шундай, ярим аср шу,
Яратиш дардидан олдимни ҳордиқ?
Ҳақимлар қўриқлаб, унутди уйқу,
Лекин у тиниқ ўй, қаламга содиқ.

Шундай салобатда, шу саодатда,
Шундай камолотда кечирди умр.
Не ёзди: бахтданми, ё жаҳолатдан,
Барини ёритди қалбидаги нур.

НАВОИЙ ЮРАГИ УРИБ ТУРИБДИ

Чўли Малик кўксин кесиб тушган йўл,
Рўёдай бир янги дунёга чорлар.
Бугунги фикр, ижод, меҳнат номли қўл
Бўлиб нақ кафтида кўтармиш шаҳар.

Навоий шаҳри бу! Мудом ёш, нурли
Бемнсол, бетахлит шеър даҳосидай
Ухшаши йўқ бу кўрк эркалаб кўзни,
Адиб асабини дўл шарросидай

Савалади минг хил гуйгулар, ҳислар,
Босиб ўтди дунё хотира бирдан.
Гўё Навоий ҳам одимин тезлаб
Ҳузурига шошди мезбонлар билан.

Навоий байтма-байт ўтиб беш аср,
Юрар казо-казо ишчилар аро.
Ҳар уй дафтарида, ҳар куни минг бир
Тилда номи такрор оддий фуқаро.

Бу нурли, бу яхлит янги қасрда
Хоқон ҳам, вазир ҳам, фуқаро ҳам эл.
Ленин ижод этган янги бизнинг асрда
Инсон тақдиридай гуллаб кетди ер.

Шаҳар ёқиб, адиб кезди пиёда,
Икки қўл орқада, одимлар тетик.

Қуёш, шаббодага мўл ҳар бинода,
Ешлик ва бахт ўзи уй хўжасидек

Чорлайди шоирнинг серзавқ нигоҳин.

Дейди:

— Замон ёзмиш азим, шап дoston.
Қадим санъатимиз ўчмас бўёғи
Янги камол, жилва касб этмиш чупон.

Ҳар биноси бир халқ келинчагидай,
Бетакрор зеб билан диндинг этар хуш.
Анав кўкнинг мўъжаз беланчагидай
Шўх бино болалар боғчаси эмиш!..

Сўзлайди, кўради шоир вақти чоғ,
Кенг йўлларга уқа сонсиз ёш чинор.
Шаҳар этагида дала, дара, тоғ,
Оқ ўт билан ёнар чўққисида қор.

Адиб атрофига боқару тўймас:
Унга яшилланиб ўсар ниҳол боғ.
Чойхона, сувхона, гулхона, хуллас,
Қуёшдан қочганга манзил ҳамма ёқ.

Кўсак шаклидаги биллур фаввора
Ёмгирида ўйнар болалар ғужгон.
Қай гигант комбинат, қай фабрикада
Не неъмат яралур худди бу замон.

Бориб кўролмади. Лекин қудратин,
Савлатин, давлатин сезиб турибди.
Қайтарканмиз дейди ўзича секин:
«Навий юраги урнб турибди...

Санъатли, меҳрли, кучли одамлар
Чўлдан юлиб қурмиш жаннатдай макон
Ва яшар меҳнатда ва саодатда
Муносиб ўз улуғ номига инсон...»

ДАРЕДАЙ УИФОҚ

Иўл!

Бу тиним билмас сайёҳ Қаршини,
Таллимаржон ГЭСин зарур кўрмоғи.
Ахир буюк мардлик, меҳнат-ла даштни
Ҳаётга олмоқда шонли авлоди...

Кездириб, кўрсатиб сўзлаб бердилар,
«Чарчамасин» дея жонимиз ҳалак.

Каналлар ўтказиб, шаҳар қурганлар,
Ҳар бири унга бир жаҳон очгандек.

Ҳайрат, ҳаяжондан нақ ранги ўчиб,
Тинглайди, кўзида илҳом ёниши.
Қучгандай истиқбол режадан кўчиб,
Тезлашар қон, онгда адиб юмушн.

— Домла, энди бизда сизнинг ихтиёр —
Дейди мезбон.

— Иш бас, оласиз ором.
Бир ерга борамиз,—

«Яна ҳойнаҳой
Серҳашам хонада минг турли таом...»

Мезбон соҳибимиз сезгир, аллома,
Даштни ўзлаштириш ишларига бош;

— Ҳар ГЭСнинг тарихи ўзи жангнома,
Қураётнр қардош халқлар елкадош.

Сиздай мавлонолар қаламга олиб
Букуннинг нафасни қолднрса мерос,
Тенгсиз бу мардликни қонларга солиб
Ёшларда аждодга оширса ихлос.

Сергап бўлиб кетдим, узр! Марҳамат,
Машинага чиқинг, узоқмас манзил...
Ёраб!

Кенглик билан тиллашиш одат
Булар «узоқмаси», қаерда ахир?

Обдан мўл йўл босиб қўш машинамиз,
Икки қўнгиз каби қўнди дарага.
Қафасдан чиққандай яйраб кетамнз
Гўзаллик ва ором сингиб танага.

Ўзбек тупрогининг бир кафт ям-яшил
Бепоен кенглиги ипак тўлқинда.
Денгизда сузувчи бир қайиқ шакл
Мазгил тайёрлашган мезбонлар бунда.

Оқ кигиз, қизил гул кўрпача узра
Ёстикқа ёнбошлаб чўзилди меҳмон.
Ҳориш ажин бўлиб ўраган кўзда
Бепоен, беғубор, безавол осмон.

— Гапиринг, гапиринг! — доно ҳамроҳга
Юзланиб ҳикоя кутади меҳмон.
— Домла, мен ҳам мафтун бу оромгоҳга,
Нутқни директор ўртоққа бериб,

Сиз шарофат мен ҳам бўламан воқиф,
Машҳур совхозлари сир асроридан!

Директор ўртоққа бу ҳазил ёқиб
Табассум-ла бизга боқади зимдан:

— Нутқ бўлса қочмас,
Овқат мунтазир,
Эрталабдан буён йўлда кўзимиз.—
Синдириб офтобдай иссиқ нон,
патир,

Шопириб- шопириб қуяди қимиз.

Йўл-йўл дастурхонда яхна гўшт, асал,
Қурут, ровоч, хил-хил узум, бўғирсоқ...
На йўл ҳордиғидан, на дарддан асар,
Ҳар неъматдан тотар, шоир кўнгли чоғ.

Тинглаб, узоқларда қўйлар маърашин,
Нордон ровоч чайнар юзи буришиб,

Танлаб нақ қамчидай серсув баррасин
Хотини ва мени қистайди «Енг» деб:

— Олинг, енг бундан зўр даво йўқ тибда!
— Қайси дардга даво?—

Сўрайман кулиб
Кутаман не жавоб бўлар адибда.

— Қоласиз ўн саккиз ёшли қиз бўлиб.

— Агар ўн саккизга қайтсам, мабодо
Шу саксон дарада қолиб кетардим.—
Дедиму қайдандир келгандай садо
Ўзим, нақ ўзимда уйғонди радим.—

Нима, кечирганим, кўрганим, севгим,
Дардим ва бахтимдан кетаман нари?
Гўр, думбул фаслдан бошлайман йўлим,
Яшайман бутунлай бошқа сингари?

Йўқ, устоз, қайтмайман ўн саккиз ёшга,
Гарчанд шафақ яқин, шу ёшда қолай!
Адиб жимиб тўнар узоқ қуёшга
Қимиздан олган кайф заррача қолмай.

Ноқулай жимликни кўтарар мезбон:
— Олинглар, мана бу Қора жанжалдан!
Шоир яна кайфга қайтгандай шу он
Дейди:

— Ўзбек халқи шоир азалдан.

Узум — Қора жанжал, юрак — кабутар,
Сахро — Толлимаржон, қишлоғи — Водил.
Ҳаётни хаёл-ла безаб нақ заргар
Гўзаллик яратиб келар минг-минг йил.

Сиз бўлса шафақдан...

Қўйинг бу гапни!—

Икки бармоқ билан олиб косани
Бирваракай оқ сипқарди қимиз,
Мен нозик қалбига солганим дардни
Сугуриб олмоққа қолгандан ожиз,
Дейман:

— Оқ симоб ранг булутдай силжиб,
Биз томонга келар қўйлар галаси.
Сой оқар банерас каби эшилиб,
Унда лов-лов ёнар лола даласи!

Сурувни нигоҳ-ла меҳмон тусмоллар:
— Қанча қўй совхозда?— мезбонга боқар.
Директор сўзлайди.

Рақамлар,

сонлар,

Қудрат, тўкинликнинг наҳрида оқар:→

Ўзбек қоракўли, биласиз тилло,
Жаҳон бозорининг кўрки аталур.
Шоир дейди:

— Ҳа, шу тилло соҳиби
Бобо чўпон-Ватан кўрки аталур.

У чўпонни чорланг отамлашайлик,
Келбатига қаранг, қудратли бургут.
Қанча фидойилик ва хотамтойлик,
Виқор, ишонч ва бахт — худди она юрт.

Чўпон икки қўллаб кўришиб, шундоқ
Адиб қаршигина одоб-ла чўкди.
Суҳбат, қимизхўрлик,

сарин, хушчақчақ

Дамлар ҳамма дилни янгилаб ўтди.

Адиб тинглар, сўрар, кулади хушбахт,
~~Одам ҳам, тунроқ ҳам ўхшаб~~ бахшига,
Унга шивирларди қўшиқ,

табиат

Бағишларди тамом янги нашида.

Илҳом бўронида боқарди серзавқ.
Атроф ўтаётган кун шуъласида
Бутун ўзга кўркка кирганди бу вақт:
Мен тасвирдан ожиз латифлашган ранг,

Кўкат нафасида бокира жаранг
Бор эди дара-ю, ел наъмасида.

— Тўхтатинг,— дер менга,— дамлар суръатин,
Сиз аёл, аёлга нелар тиз чўкмас?
Ёраб! Бу биҳиштдай жойлар суратин
Урол Тансиқбоев чизмаса бўлмас!—

Илҳом савалаган тани салқин оғушда
Илоҳий чиройдан борлиғида кайф —
— Кўрмасам кирмасди ақалли тушга
Уйку гафлатида ўтган умр ҳайф.
— Домла, ўзингизга қилдингиз туҳмат,
Қачон ухладингиз?

Учириб чироғ

Бир дам мизғиб олиш наҳотки гафлат?
Дейди:

— Яшаш керак дарёдай уйғоқ.
Саксон дара!

Яна саксон йил севиб,
Кезсам, билсам она-ерни нақ деҳқон,
Кексалик ва дардни бир ёққа қўйиб,
Тўйиб-тўйиб ёзсам қолмасди армон...

Завқданми, афсундан лаблари қуриб,
Ичар кўклам бўйи анқиган қимиз.
Мезбонлар сийлашар минг таом қўйиб,
Ҳикоя тинглаймиз, шеър ўқиймиз.

Наздимда ҳамманинг танида баҳор,
Фақат инсонларга мушарраф ҳузур.
Адиб чеҳрасида мавж уриб наҳор
Кўзғалади бирдан, сўрайди узр:

— Зиёфат-чун раҳмат!

Энди бу баҳри кабир,
Яшил тўлқинида сузиб қолайлик,
Унда эшак йўртиб борар бир кампир,
Бир нафас тўхтатиб гапга солайлик.

Булар бари билгич!—

Йигитдай илдам,
Бош яланг, тўш яланг тушади йўлга,
Сув кечаётгандай ташлайди қадам
Ёзувчи қалбига кўр берар дилга.

Ортидан борамиз, қоматп филдай;
Кўринар кенгликда яна улгайиб.
Аллақачон етиб она-ўгилдай
Суҳбат бошлаганди қуюқ сўрашиб.

Кампир тетик, қотма, чайир жуссаси
Қизил мурсагини илиб тургандай.
Ёнида тўлмаган баҳор ғунчаси,
Қизча Ҳурилиққо сеҳрлангандай

Кўзи узмай турар шоир юзидан:
«Қим эди бу яқин, таниш бузруквор?»
Фикрин қийнаганин ўқиб кўзидан,
— Бу Ойбек домла-ку!— дейман сервиқор.

Кўзи офтоб чўккан чуқур чашмадай
Тиниқ учқун билан ёниб кетади.
Дўлти лабда кулгу соф карашмадай
Энтикиб шодлигин баён этади:

—«Қутлуғ қон»,
«Навойй»,
«Қизлар достони»,
Ҳаммасини ёзган домлами чиндан?
Нигоҳ-ла, эркалаб Ҳурилиққони,
Адиб ўй суради, ё ёзар зимдан.

Ҳурилиққо юзи, кулгичларида
Учқун сочажакдай қайнайди севинч,
Тим қора, қирққокил уч-учларида
Ача тақиб қўйган кўзмунчоқлар зич.

Ёмон кўздан «асраб» бодраб туришар...
Ойбек домла завқдан кулади қотиб.
Қиз нақ ёзилажак қўшиққа ўшар,
Келажакка кирар оқ тонги отиб.

Улғайиб уфққа огади офтоб,
Қайноқ пешонани ялар салқин ел.
Нигоҳ етганича дара-ку атроф,
Яқинга ўшамас булар борар ер.

— Узр,— деди шоир,— биз йўлдан қўйдик,
— Ҳечқиси йўқ, болам.
Ҳозир қирқим пайт.
Биз ҳам уй ичи-ла қирқимда эдик.
Жўнадик, қилай деб бир қошиқ овқат.

Юринглар, бизга ҳам бўлинглар меҳмон,
Чўпонча қуртова қилиб берамиз.—
Қизча ҳам илтижо қилади чунон.
— Раҳмат, Ҳурилиққо, атай келамиз.

Раҳмат!

Она энди сиз ишни қўйиб,
Жужуқларга сўзлаб ўлтиринг эртак!
Кампир кулар тишсиз оғзини юмиб,
Кўзлари милтиллар сўнувчи чўғдак...

Мана, кетиб борар қамти ёнма-ён,
Кеча ва эртадай ача, эвара.
«Кўрсам, қандай экан қиз яшар замон,
Бизнинг кураш, меҳнат берур самара...»

ОЙБЕК ИШЛАЯПТИ!

Афсус, Шахрисабзга етолмади у,
Пачкамар ҳавзасин кўрмоқ эди фарз.
На илож?

Эрта Май

Қизил майдонга
Тепчиган шодликни кўрмаса бўлмас.

Билар, катта қутли уйи тўрида
Байрам дастурхони очилмас усиз.
Ойбек сулоласин уч бўғинида
Шодлик бошланмайди уни тавофсиз.

Сўнг ишга... нақ дарҳол тўхтовсиз ишга,
Қалбни ағдар-тўнтар қилди қанча шодлик, дард.
Мияни пармалар, сиғмайди ичга,
Айтмоги,

битмоги,

ўйламоғи шарт.

Дўстлар-ла хўшлашди, кўксида қўли:

— Раҳмат, раҳмат!— дейди.—

Хайр, борниглар!

Азим Тошкентига чорлайди йўли,
Ортада қаршиликлар тилар хайрли сафар.

Икки қўл орқада, олимлар вазмин,
Хиёл букчайгандай кўринди қадди.
Балки ёзилажак насрми, назм,
Энг азиз юк бўлиб босиб турганди?

Адиб учди жуфтин қанотга олиб,
Кучди огушига соф осмон, Қуёш...
Мен бирдан жунжикдим ҳувиллаб қолиб,
Кўзгамас, ҳалқумга қалқиб келди ёш.

Ёш!

Нега ёш қалқди?

Нени сезди дил?

Қай машъумлик ялаб ўтди шодлигим?
Нега баҳор тўла қалбим кетди зил,
Кўрдимми олдинда йўлни озлигин?

На чарчашни билди.

На дарддан зорни,

Шунча йўлни ўтди завқда,

меҳнатда.

Бугун эрта учун багишлаб жонни,
Яна солиб дилга неча замонни,
Юк, иш ортди, кирар ҳар бир муддатга.

Йўқ, йўқ, умрин ярми олдинда ҳали,
Арслон келбатида қудрат ва илҳом.

**Дилдираган жонда ҳали қанча асари
Етилмоқда, бизга барин қилади инъом.**

**Дарду кексалпкни бир ёққа қўйиб,
Тўйиб-тўйиб меҳнат қилмоқчи ҳали,
Ҳамма кечинмани қайтадан тўйиб,
Қаламга шивирлаб бермоқчи ҳали.**

**Ахир, ҳордиқ билмай кезиб, севиб улгурди...
Афсус!.. Улгурмади қоғозга тўкиб,
Тўкилмоққа тайёр юрагин дури
Наҳот қолаверди тубига чўкиб?**

**Ииқилди яна бир чўнг, улкан чинор,
Адаб, маърифатнинг ёрқин қасрида.
Ҳали Ғафур Ғулом, Шайхзода, Қаҳҳор
Доғида дилимиз йиғлашда-ку зор,
Наҳот етим қолдик яна ўлим қасрида?**

**Ажал ҳасад каби болтасин урди,
Ҳаёт, хаёл қурган йўлини тўсиб,
Ношуд, заиф бизлар термулиб турдик,
Кўзимизда машғал бораркан сўниб,**

**Тибнинг казо-казо кекса-ю, ёши,
Жонига жонларин қилдилар пайванд,
Улим-ўлим экан, бераҳм тоши
Энг айёр жаллоддай унсиз берди панд.**

**У ҳатто ажал-ла қилмади талаш,
Аршидан қулади учқур илҳоми,
Гарчанд ҳаққи эди яшаш ва яшаш,
Гарчанд қалбда тигиз умиди, коми.**

Ҳеч қачон, ҳеч нарса талашмади у,
Ҳаёт неъматидан беҳад бахтиёр,
Қалб ундаган йўлдан адашмади у,
Бир дилни ранжитиб бермади озор.

Беозор йиқилди, кирди сукутга,
Мня, юрак, қонда абадий уйқу.
Қандай сизди экан совуқ тобутга
Шунча теран, қайноқ хаёл ва туйғу?

Етибди, яшариб, яна улгайиб,
Беҳад азиз неча соатли меҳмон.
Эвоҳ! Қалбдан узиб, куйиб, ўртаниб
Нечун топширилар тупроққа инсон?

Улим вужудига солган музлардан
Кулгандай ҳаётга демай алвидо,
Қатта меҳнатдан сўнг бир дам мизгиган
Сингари безавол тинч эди сиймо.

Ёзилажак роман, айтилажак сўз
Жаранглаб боқарди доно манглайдан.
Фикр тифизликдан, таранглашган юз
Сўзловчи сукутни олди қайлардан?..

Гўё давом этар, йўлда серпарвоз
Ёрқинроқ порлайди тасвирларда ранг.
Гўё ҳамма ёқдан беради овоз
Ҳар китоб, ҳар мисра, ҳар сўз бир жаранг,

Давом этар йўлда адиб ҳаётн...
Йўл... йўл мўл, дарёдан кетган ирмоқдай,

Ўғилларда, қизда пўлат қаноти,
«Бобожони» дилин тутиб маёқдай
Неваралар бошлар шу йўлдан йўлни.

Г уюк бу уйқуни этаркан ардоқ,
«Ойбек ишляпти!»— дейди насллар.
Ўз кўркини кўриб тасвирларида
«Ойбек ишляпти»,— дейди асарлар..

ЎҒИРЛАМАНГ ҚАЛАМИМ БИР КҮН

Балам-га мен дүкшман күйүмүң
Учкунга, элга кызматчим

ЎЗИМГА

Нега жимиб қолдинг, хаста мунгайиб,
Ўзингни урасан яккаш тўшакка.
Нега, келиб-келиб энди, нақ гариб,
Курашда енгмоқчи бўласан якка?

Қани зукко хислат — ирода, ғурур,
Дўл, бўрон, ҳижронлар ўта кулган куч.
Қани ўт булоғи, кўзингдаги нур,
Зиқлик, хафақонлик қайдан келди дуч?

Йўллар ўтган бўлса, ундан нарига,
Кимда муқим қолмиш ўн саккиз ёши.
Катта тақдирингда ўтган кунларга
Бетакрор зеб берган ҳаёт наққоши.

Узоқ йўлда ким ҳам қолмайди толиб,
Бир дам дўст қатида ҳордиқ чиқаргин.
Меҳринга чўзилган дил бўлса олиб,
Энг ёрқин йўлларга солиб юборгин.

Кел, куйсиз юракка қўшиқ багишлаб,
Кулгисиз лабларга ўргат табассум.
Бахтинг соч, дард бўлса тишинга тишлаб,
Енга олсанг энгу бўлма ҳеч таслим.

Фақат сени тошдай тортган кунжакдан,
Қаламинга муҳтож дунёга отил.
Э ҳаким! Даво топ тошдан, чечакдан,
Худоми, табиат барин эт хижил.

Бор вужуди ҳаёт, илтижо бу жон
Сендан ишларига тилайди умр.

**Атомми, жонворми ё бўмбўш осмон
Чангалидан унга бир шифо ундир...**

**Сен ўзинг жим ётма, бу кенг дунёда
Ҳали кўрар шодлик, қилар ишинг кўп.
Қитъадан қитъага кездинг пиёда,
Хотиранг қудуғин қазиш керак хўп.**

**Демак яшаш керак, ланжликни унут,
Дарё каби уйғоқ ҳаётга отил.
Энг нодир қўшиғинг зар баридан тут,
У менда!— деб чорлар олдда қанча йил.**

МЕНИНГ ТОНГИМ

Она тупроқ оромда ётар,
Олиб тунги рисқи-қудратни.
Менинг тонгим қалбимда отар,
Уйдан, кўздан ҳайдаб зулматни.

Тундан тонгни узиб оламан,
Катта бўлсин деб ишли куним.
Қоғоз узра саҳар ёяман,
Багишлайман умрига кўним:

Ой қолдирган момиқ изларни,
Кўчираман шеър сатрига.
Иситмовчи шўх юлдузларни
Пайвандлайман ернинг таптига.

Олов чеҳра қизлар қатида
Бахт тўқишга бераман фармон.
Токи яшаб инсон вақтида,
Қуёшга тик боқсин бизсимон.

Менинг тонгим бошланар тундан,
Кузатаман гунча кулишин.
Тог ортида бошланар кундан
Япроқларда шабнам сўннини.

Сийнадай оқ тонг уйғониши
Ҳуснига йўқ кундузда қиёс.
Саҳар бедор қушнинг хониши
Ажиб шодлик, ёниқ эҳтирос.

Қай уйдадир йиғлади гўдак, [^]
— Бер онаси, ҳушбўй кўкракни!

Унга темир қанотлар керак,
Тарк этмак-чун, бу тор йўргакни!

Узоқ-яқин деразаларда
Бирин-кетин ёнади чироқ.
Шошқини қадам, куй, пардаларда
Янги тонгга киради тупроқ.

Тундан юлган тонгим:
Гоҳ бир шеър,
Гоҳ ўқилган бир китоб бўлур,
Гоҳ умрнинг ўтган беҳосил
Сафҳасига бўм-бўш боб бўлур.

МЕНИНГ МЕҲРИБОН ОНАГИНАМ

Онам, менинг мушфиқ, меҳрибон онам,
Қалбимда овозинг, ўзинг қаерда!
Кўёш оғушига солганми олам,
Шуъладай одиминг қайси асрда?

Қайси минтақада нафасинг ҳаёт,
Қайда, ким йўлига кўзинг мунтазир!
Қайси сайёрада эй, сен Одамзод,
Фарзандинг бўшлиқни этмоқда асир.

Қай қабилла, қай чўл, қай чўққи қай ғор,
Сенинғ илк шодлигинг шоҳиди макон?
Олам туғилиши эди сен илк бор,
Фарзанд-ла сукутни уйғотган замон.

Қачон эди ўша, эзгу дақиқа?
Юзимда сезаман ўша ҳовурни.
Онам, сен кашф этган буюк ақида
Йиллардай кексартиб аср, даврни,

Ўша қаҳрамонлик, ўша ҳуснда
Коинотда, менда яшайди ҳаёт,
Ажал-ла юзма-юз турган йўсинда
Она лавозимин этаман бунёд.

Ва қонда югурар садоқат ҳисси,
Кўксинг иссиқлиги элитар ҳушим.
Оловга ташлайди басир бу жисмим
Ҳануз ўталмаган фарзандлик бурчим.

Онам, менинг мушфиқ, меҳрибон онам,
Кўзимда илоҳий эзгу суратинг.

Яна ҳаёт тўлиқ, булутдай кўркам
Қайда жон багишлар метин қудратинг?

Хабар бер, таваллуд дардини олай,
Нурда чўмилтирай сени, болангни.
Тарозу — юлдузга беланчак ссай,
Сол, ҳаёт бермоқдан толмас танангни.

Туганмас аллангдан айтай ўзингга,
Меҳр бешигида сен ҳам ол ором.
Оҳ, нега келмади уйқу кўзингга
Эй менинг бир умр бедор зўр дунём.

Бир чоқ ухладингни, мириқиб, қониб,
Бир нафас бўлганми бурчларинг унут?
Биламан, мизғисанг ҳаёт бўш қолиб,
Қоинотга қайта чўқади сукут.

Ҳеч бўлмаса, ўлтир, узатиб оёғ,
Мангулик йўл босган тевон олсин дам,
Тизларингда ётган қўлларинг чарчоғ,
Ҳордиқ олармикан қалб-ла силасам.

Оппоқ сочларингга қора кўзимнинг
Миннатдор нуруни қилолсам тароқ.
Чуқур ажинингга боқиб, умримнинг
Бобош тантилигин кўрдим ёрқинроқ.

Онам, эркалашинг, ўгит, танбеҳинг,
Бари сутинг каби жонимга озиқ.
Оҳ, буни мен англаб етгунимча минг-
Минг аламларни қилмадим тортиқ.

Барисига узр, пойингга чўкиб,
Қўлинг қадоғига эгаман бошим.
Қалбинг инжитмайман кўз ёшим тўкиб,
Эй менинг саховат, шодлик қуёшим.

Оҳ, дарҳол кечирдинг, нигоҳинг таскин,
Утинг рутубатим, ҳасратим олди.
Сенга етганимча бўлган бор дардим
Йилларим сингари учиб йўқолди.

Узимни гўдакдай сезиб тизингда,
Булутдай, қулундай яйрайди таним.
Умринг ифтихорим, ҳатто изингдан
Кўтарилган чанг ҳам, сендай Ватаним!

Сен тупроқ

осмоним,

қоям,

ўт,

наҳрим,

Сен сўнгни нидомсан жон берар палла.
Эй, мусаффо кўкси дахлсиз маҳрим,
Мен-она қизингга айт, жонбахш алла.

Ҳар сўзинг бир китоб, сеҳрига кириб,
Сен — Момо Ҳавонинг йўлига тушай.
Бир нуқтасин тўксам, киприк-ла териб,
Ичга солганингни дилимдан қўшай.

Негаки, хоксор, улкан юрагинг,
Узоқ йўл дардини тубга солар жим.
Бир умрлик йўлда кечиб, кўрганинг
Зарраси мадҳига етарми кучим!

Сўз тилаб койитмам,

Меҳроб тўрида

Ултир, қалбинг уриб турса кифоя.
Дилим каби содиқ қалам қўлимда,
Сен ўз юрагингдан бошла ҳикоя.

ХАЁЛЛАР

Эй хаёллар, елдай сездирмай
Келасизу чулгайсиз ўйим.
Хатто безган чоғда ҳам ғоят
Кўксингизга ташлайман ўзим.

Зотан, сизсиз бўм-бўшдай ҳаёт,
Дил қанотсиз қуш билан тенгдир.
Хатто икков зўрга жойлашган
Хонам сиз-ла осмондай кенгдир...

Тун ухлайди ширин уйқуда,
Ой-юлдузда оқади ҳаёт.
Сиз-чи, мени этасиз мафтун
Ўйим чулғаб елпийсиз қанот.

Бодом тоғларига чирмашиб
Излашасиз бирга олуни.
Оққуш каби енгил ва кўркам,
Мен-ла кечиб ўтасиз сувни.

Кўз ёшидай тиниқ ҳар бўлоқ
Табиатга тутар ойина,
Мағрур бошин қорга ўраб тоғ
Акс этади бир оппоқ сийна.

Сиз тиклайсиз севги ва илҳом
Ўйи бўлмиш оппоқ ўтовни.
Ва эсимга солиб кўясиз
Ўзи эрдан чиқмас бировни.

Шунда сизга янги ном бериб
Ҳаяжонда атайман Севги.

Юксалтирар дилимни тоғдай
Шу янги ҳис, шу янги сезги.

Маст назар-ла атрофга боқиб
Табиатда кўраман чирой.
Кун шуъласин қамраб тўлқинга
Шўх кўпириб оқар дарё, сой.

Олтин рангга кириб кўринар
Дала йўлдан кўтарилган чанг.
Чўл чечагин менга тутқизар
Қиргоқдаги ҳар тош, ҳар харсанг —

Сеҳргарсиз тирик хаёллар,
Сеҳрингизга этасиз мафтун.
Йўқса, чўлда қийғоч гулшанни,
Тикандан гул ундирмак нечун?

Оқшом ғунча атаб кетганим
Хандон кулиб боқса эрталаб,
Салқин кеча камол топтирган
Соҳил мендан қилса шеър талаб —

Шунда сизни чечакка ўраб,
Номингизни атайман Илҳом.
Мук тушаман шеър машқига,
Севинчига, дардига дил ром.

Оппоқ қоғоз, кичик бир қалам,
Изланишда ўтиб кетар тун.
Гоҳ севги деб сарлавҳа кўйиб
Изтиробда ёнаман бутун.

Гўзал оқшом каби сездирмай,
Келасизу чулгайсиз бошим, э
Гоҳ қийнайсиз, гоҳ яйратасиз
Туни бўйи бўлиб йўлдошим.

ЎҒИРЛАМАНГ ҚАЛАМИМ БИР КУН

«Ўғирлайман қаламинг бир кун!»
Ҳазилингиз кўчирди жоним.
Нақ яроқсиз қолардай бугун,
Сирқиради толе, имоним.

Ўғирламанг қаламим бир кун,
Мени этманг соқов ва чўлоқ.
Тақинчоғим, анжомим тўкин,
Барн қўлга, кўзга яқинроқ
Ётар, олманг қаламим бир кун.

Мен Ҳофиздай улашмайман юрт!
Истеъдодим, қалбим сизларга.
Яхши номим, бахт-севинчим бут
Барчасини берай қизларга.

Юрагимдан узайин парча
Ва келтириб шам деб тутайин.
Хоҳиш, коҳиш, измингиз барча,
Барчасини кўзга суртайин —
Ўғирламанг қаламим бир кун.

Гар пахтадан тўлмаса режа
Сочларимни берайин қўшиб,
Сизга ором бермаса кеча,
Олинг мендан! Мен бедор жўшиб

Бахтингизни олай қаламга,
Очиб берай сизга қалбингиз.
Шуҳратини ёяй оламга

Меҳнатингиз, севги, кашфингиз.
Ўғирламанг қаламим бир кун!

Қалам-ла мен тўқийман қўшиқ,
У — инсонга, элга хизматим.
Бурчин бекам адо этган йўқ,
Қарзим узар икки фарзандим.

Фарзанд меҳри ва қаламимни
Худо ҳақи, қўйинг ўзимга.
Усиз қолсам, ўлди деб мани
Секин парда тортинг юзимга...

Ўғирламанг қаламим бир кун...

МЕН ЧИЗОЛМАГАН СУРАТ

Мен йўлдаман, тинмагур юрак,
Янги шодлик, қўшиққа чанқоқ.
Ҳамма ерни кўрмоғим керак,
Гўё менга ҳамма ер муштоқ.

Қишлоқларни кездим, борлигим
Жарангли дам сеҳрига мафгун,
Ватандош, сен бахтиёрлигим,
Сенсиз на куй, на ҳаёт бутун.

Қаҳрамонни чақирдим, ёндан
Товуш берди колхозчи аёл.
Еллар ювган юзида илҳом —
Мен ёзажак куйдан баркамол.

Офтоб олган дурра, чанг этик,
Дала, қуёш саҳоватн бу!
Кўзи ўта боққан қалб етук
Замон ўзи! Ташвиш ҳам сулув!

Нурланади дағал бармоқлар,
Кўзларидан жон олар қўшиқ.
Қонидаги янги ирмоқлар
Замзамасин чизишга ранг йўқ!

Жасоратнинг баёни қай ранг,
Доноликнинг белгиси қай сўз,
Сухбатида шеър ўқигандай
Юксаламан мен ҳам изма-из,

Ўз бахтидай вазмин бу зотда
Парпировчи қанот кўраман.
Ҳаёт ўзи, ўзи ҳаётда,
Мен ҳаётни чизмак бўламан.

Мен чизаман... нон, севги, меҳнат,
Дўстдай азиз аёл суратин.
Шу камтарин, шу улуғ санъат —
Менинг юртим, менинг шуҳратим.

«Тўрга ташриф!»... дейсиз жой не гап,
Юрак, фикр, меҳр олдида.
Биласиз-ку, диллар дил талаб,
Юртлар ошар дийдор дардида.

Дўст нигоҳда кўрсам ўзимни,
Маликадай тўрда сезаман.
Бир офтоб силаб кўзимни,
Бахтлар водийсида кезаман.

Илтифотли диллар тафтидан
Илҳом қайнар мисоли булоқ.
Шеъриятнинг ёрқин тахтида
Кўринишдан бахт борми зўрроқ?

Умр ўтмакда... Укинчдан йўқ из,
Қалб меҳнатга, қаламга чанқоқ.
Гоҳ бахтсизлик ютар бахтимиз,
Лекин ҳаёт дилбардир ҳар чоқ.

Яйратганда яйрадим хушбахт,
Синганим йўқ чалса-да бўрон.
Гарчанд мен бир кам ҳосил дарахт,
Неъматимда тирикдир ҳис, жон.

Етса дея куйим дўст элга,
Ёнар излаш ўтида қалам.
Заҳматкашни олганда тилга,
Эсласангиз зора мени ҳам!

ЎҚУВЧИМГА

Юрак ниҳол олов қўйнида
Ёнар, кулар, яшнарди шайдо.
Орзу, ҳиснинг соф ўйинида,
Илк шеърларни бўларди пайдо.

Шеъринг мурғак, лекин дилинг соз,
Нафасингда, деднингиз, ўт бор.
Ёниб куйлаш шоирликка хос,
Ўсгин, совуш билмагин зинҳор.

Бу оташни бағримдан олиб,
Водийларга, гулларга бердим.
Тўқувчини қўшиққа солиб,
Қўриқ ерлар бағрига кирдим.

Ишқ ҳақиқат қудрати гўё
Менинг билан тебратди қалам.
Қўшиқларим билмай ғаш, риё,
Ошкор кулдим, ошкор чекдим ғам.

Дили шоир ҳассос бир элга,
Фарзандлигим нақл этар бурчим.
Халқ қалбидай бир гўзал шеърга
Етармикан ҳеч қачон кучим?..

РАШҚ

Ултирибман дарё бўйида,
Юрагимда рашк билан ҳавас.
Дарё оқиб борар... қўйнида
Қуёш нури, баҳорги нафас.
Иўқ, рашкимни қўзғатган бумас!

Чунки, мен ҳам халқ денгизида,
Баҳор нафасин ҳам сезаман.
Дарё оқиб ётар изида,
Мен истасам жаҳон кезаман.

Лим-лим сувдан узолмайман кўз,
Тўлқинларда тирик ҳаяжон.
Қуёш миллион ва миллион юлдуз
Бўлиб унга сочилган маржон...

Тепасида учар гала қуш,
Арғимчоғин дарёга солиб,
Тоғ еллари уриб ўтар тўш,
Салқинидан шаҳарга олиб,

Иўқ, рашкимни қўзғатган бумас!

Ишқ ва ҳижрон оловларидан
Омон чиққан қайноқ дилим бор.
Мен қуёшли эл фарзандиман,
Бахтлиманки, ёниқ нафас ёр.

Иўқ, рашкимни қўзғатган бумас!

Нигоҳ кетар тўлқинлар билан,
Соҳилларга суқ билан қараб.
Қўлда кетмон, бир чол дарёдан
Боғига сув очади яйраб.

Кумуш сочдай ёзилар сув ҳам,
Қуйилади тупроқ қўйнига.
Менинг қалбим рашк бўлиб шу дам,
Осилади сувнинг бўйнига.

Ҳовуч-ҳовуч ичади қизча,
Сероб бўлиб кетар ташна лаб.
Шеърим ўқиб бир ҳовуч сувча,
Баҳра олармикан бирон қалб?

Шу рашк мени қийнар бу нафас!..

БОҒБОН

Боғбон гулзорида,
Бор дунё унут,
Қўлида гулқайчи.
Теша белбогда.
Дарахт бор,
Бултурги хас,
Бу йилги ўт,
Капалак, ел, қуёш,
Қурт ҳам бор боғда.

Бири озуқ гулга,
Бириси ҳусн.
Бири атир берар,
Бошқа бири-ранг,
Бири кемиради ҳаёт томирин.
Боғбон биридан шод.
Биридан тажанг.
Теша билан патак илдишни қирқди,

Қурт, чиқитдан фориг этди тупроқни.
Ҳайкалтарош диди,
Чўнг ота меҳри
Билан оралади қайта гулбоғни.

Оралади...

Кейин очилган гулдан
Танлаб-танлаб қирқди серзавқ,
сераёв.
Узоқ-яқин тутиб қилди томоша.
Гул ёқут, нуқра, дур — ёнар нақ олов...

Боғбон супа узра қийиғин ёзиб,
Бир оғуш чаманни таратди аста.
Кўрди.

Танламадан ноёбин олиб,
Келинга тутғудай қилди ғулдаста.

Чоғи, кекса ҳассос меҳнатидан шод.
Боғдан чиқди.

Юриш — рақс тушган мисол.

Меҳнат меҳри, санъат ва гулзорининг
Тухфаси тутганга келмағай малол.

* *
*

Шундай, шоир:

Бутун ўзи ва қайноқ
Ҳаётдан қалбида экар ўз боғин.
Ёг ўт, хасни янчар,

Терар гул.

Қачон

Топдим,— дер ғавҳардай ёнган ноёбин?...

МУНДАРИЖА

ВУЛФИЯХОНИМ ҲАҚИДА.		ОЛМА	74
М И Р Т Е М И Р	5	УҒЛИМ,	
		СИРА БУЛМАЙДИ УРУШ	55
 ШАЛОЛА			
ШАЛОЛА	9	ФАРФОНА ИЛҲОМЛАРИ	
ҲАРОРАТ	11	СУРОҚЛАЙДИ	
ХОТИРА САТРЛАРИ	14	ШОИРНИ ШЕЪРИМ	59
МЕН КОММУНИСТМАН	18	УЙЛАР	67
ПАРТИЯ, СЕНГА САЛОМ	20	ОҚШОМ	68
НУР	24	БИР САФ ОЛЧА	69
БУЮК ТУҒИЛИШ	25	ГУЗАР	70
МАРТ ТОНГИДА	26	ҚАТРА	72
ШАББОДА	28	БАЛКИ	74
УША ҚУЕШ ПАРЧАСИ ЭДИ	30	СОҲИЛДА	75
КЕЛИНЧАК	33	ВОДИЛ ЮЛДУЗЛАРИ	76
ОЛТИН КУЗ	35	КЎЗИНГДА ЕШ ДЕИСАН	80
ПАРАНЖИСИНИ		ЭМИШ	82
ТАШЛАМАГАН ХОТИНГА	37	МУҲАББАТ — БУ...	83
ҚОР	39		
ТИНГЛА, БУЛБУЛ	40	ВИСОЛ	
ДАРАХТ	41	БАҲОР КЕЛДИ	
ҚАНИ САЛОМИНГ	42	СЕНИ СУРОҚЛАБ	89
УЧИБ КЕТДИ		ГУЛЛАР ОЧИЛГАНДА	92
ПОЛОПОН ҚУШИ	43	ПАЛАҚ	94
ОСМОНДА БИР		КИМНИ КУТАСАН	96
ТИЛИМ ҲАНДАЛАК	44	ВИСОЛ	98
ХУСУМАТ	45	СОҒИНГАНДА	99
СУҚ	46	ЮЛДУЗ	100
НЕЧУН ТАЪНА	47	ДЕЙДИЛАРКИ,	
КЎЗГУ ОЛДИДА	48	СЕНИ КЎРГАНДА	100
СОГИНИБ	49	«БУ ҲАЕТНИНГ	
ЯНА БАҲОР ҲОКИМ	50	ҲАММА ТОЗА...»	101
ОИДИНДА	62		

НЕ БАЛОГА	
ЭТДИНГ МУБТАЛО	102
КУРГАНМИДИНГ	
КҮЗЛАРИМДА ЕШ?	103
УРИК ГУЛЛАГАНДА	104
СЕНСИЗ	106
ҲАЙҚАЛ	109
ОРЗУГА АЙБ ЙУҚ	110

ОЛАТОВ УЛАНЛАРИ

ҚОЗОҒИСТОН УЛАНЛАРИ	113
ҚУҚЧАТОВ	115
УҚПАР ЖИГАЛИ	117
БУЛУТ УЙИНИ	119
БАЛҲАШ ОҚШОМИ	121

МУШОИРА

МУШОИРА	125
ЙУЛДА	132
ЮРАГИМГА ЯҚИН ҚИШИЛАР	133
ҚАЛБИМ ҚОЛГАН ЭДИ	135
САЛОМ СИЗГА, ЭРҚПАРВАР ЭЛЛАР	137
ОКЕАНДА	139

САОДАТНИНГ АМЕРИҚАЛИК	
ХОНИМГА ЖАВОБИ	140
САЛОМ, МИСР	144
КҮЗГУ	146
ТУН	149
БАХШИШ	149

ҚУЕШЛИ ҚАЛАМ

ҚУЕШЛИ ҚАЛАМ (достон)	153
УҒИРЛАМАНГ	
ҚАЛАМИМ БИР ҚУН	
УЗИМГА	185
МЕНИНГ ТОНГИМ	187
МЕНИНГ МЕҲРИБОН ОНАГИНАМ	189
ХАЁЛЛАР	192
УҒИРЛАМАНГ	
ҚАЛАМИМ БИР ҚУН	194
МЕН ЧИЗОЛМАГАН СУРАТ	197
«ТУРГА ТАШРИФ» ДЕЯСИЗ	199
УМР УТМАҚДА	200
УҚУВЧИМГА	201
РАШК	202
БОҒБОН	204

На узбекском языке

ЗУЛЬФИЯ

СВИДАНИЕ

Стихи

**Редактор МИРТЕМИР
Рассом Г. ФРОЛОВ
Расмлар редактори Н. ҲОЛИҚОВ
Техн. редактор М. МИРҚОСИМОВ
Корректор А. ҚОСИМОВ**

Босмахонага берилди 26/V-1971 й. Босишга рухсат этилди 20/I-1972 й. Формати 70×108¹/₃₂. Босма л. 6,5. Шартли босма л. 9.1. Нашр л. 6,36. Тиражи 35000. P09312 Гафур Гулом номидаги Адабиёт ва санъат нашриёти. Тошкент, Навоий кўчаси. 30. Шартнома № 150—70.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Матбуот Давлат комитетининг Тошкент полиграфкомбинатида мелованный қоғозга босилди. Тошкент, Навоий кўчаси, 30. Заказ № 1042. Баҳоси 7-муқовада 90 т. 5-муқовада 70 т.

**№ 174—71
Навоий номли ЎзССР Давлат
кутубхонаси**

3—91

Индекс 7-4-3   208 бет.

Ўз2